

**STATES OF ADMINISTRATION OF THE SUFFICIENCY
SCHOOL UNDER BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3**

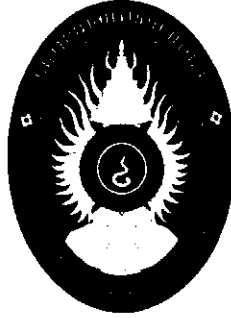
เลขทะเบียนหนังสือ.....	220536
Bib - id	
Barcode	
เลขที่ปกหนังสือ	

Jaratsri Phomuan

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Education Program in Educational Administration**

September 2018

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางจรัสศรี โพธิ์เหมือน
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

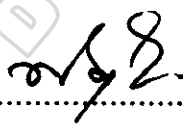

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเศษ ชิมวงศ์)

..... กรรมการ
(ดร.จิตาภรณ์ เวียงวิเศษ)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ
(ดร.ศรีเพ็ญ พลเดช)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ
(ดร.สิทธิชัย ดีตัน)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(ดร.พจน์ กุลพานันท์)
คณบดีคณะครุศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมकुณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....

วันที่.....

บทคัดย่อ

จรัสศรี โพธิ์เหมือน. 2561. สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ดร.ฐิตาภรณ์ เวียงวิเศษ ดร.ศรีเพ็ญ พลเดช 136 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประเภทของการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้มาจากการสุ่มตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียน เป็นครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 61 คน โรงเรียนขนาดกลาง 223 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 59 คน รวมทั้งสิ้น 343 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด ที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการทดสอบรายคู่ ตามวิธีการของเซเพเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประเภทการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา สถานศึกษาพอเพียง

ABSTRACT

Jaratsri Phomuan. 2018. *States of Administration of the Sufficiency School under Buriram Primary Education Service Area Office 3*. Degree Master of Education Program Educational Administration Advisors : Dr.Thitaporn Wiengwiset, Dr.Sripen Poldech, 136 pages.

The research aimed to study and compare the opinions about states of administration of the sufficiency school under Buriram Primary Education Service Area Office 3, distributed by the teachers classified by working experiences and school sizes. The sample were 343 personnel, 61 teachers from small-size schools, 223 teachers from medium-size schools and 59 teachers from big-size schools, selected by proportional stratified random sampling. The research instrument used was a-3 part questionnaire, including checklist, 5 rating scale, and open-ended form with the reliability 0.98. The statistic used were frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by t-test, one-way analysis of variance, and pair comparisons by Scheffe' method test. The findings were as follows: 1) the opinions on the states of administration of the sufficiency school under Buriram Primary Education Service Area Office 3, already mentioned both in overall and each aspect were at a high level; 2) The comparison of opinions on the states of administration of the sufficiency school under Buriram Primary Education Service Area Office 3 classified by working experiences in four aspects include administration management, curriculum and instruction, student development management activity, and school personnel development were statistical significant different at the level of .05. When classied by school size as awhole and each aspect it was significant different at the level of .05.

Keyword : School Administration , Sufficiency School

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ผศ.ดร.วิเศษ ชินวงศ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.ฐิตาภรณ์ เวียงวิเศษ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร.ศรีเพ็ญ พลเดช ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.สิทธิชัย ดีสัน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้อำนวยความสะดวกในการประสานงานจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ นายศราวุธ ขุนนอก ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านลำนางรอง นายวิโรจน์ เหลือหลาย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าไม้สหกรณ์ และนายณัฐภัทร ปองนาน ผู้อำนวยการโรงเรียนมิตรภาพโนนสมบูรณ์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่ให้ความอนุเคราะห์แจ้งให้ครูได้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายสุวรรณ - นางบุญมี หงษ์คำมี นายอัครินทร์ โพธิ์เหมือน เด็กหญิงศิริวิชญา - เด็กชายสุธินันท์ โพธิ์เหมือน ที่เป็นกำลังใจ สนับสนุนและและช่วยเหลือ มาโดยตลอด

ประโยชน์และคุณค่าจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ และแสดงความกตัญญูแก่บิดา มารดา บुरพจารย์ คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยไว้ ณ โอกาสนี้

จรัสศรี โพธิ์เหมือน

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	6
1.4 ความสำคัญของการวิจัย.....	6
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 การบริหาร.....	11
2.2 ความหมายการบริหาร.....	11
2.3 หลักการบริหารการศึกษา.....	13
2.4 การบริหารสถานศึกษา.....	15
2.5 สถานศึกษาพอเพียง.....	17
2.6 ความหมายแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	17
2.7 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	19
2.8 ความหมายของสถานศึกษาพอเพียง.....	23
2.9 แนวคิดของสถานศึกษาพอเพียง.....	24
2.10 การประเมินสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	27
2.11 การบริหารสถานศึกษาพอเพียง.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า	
2.12	บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.....	49
2.13	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
3.2	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
3.3	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
3.5	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
บทที่ 4	ผลการวิจัย.....	71
4.1	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
4.2	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
บทที่ 5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	93
5.2	อภิปรายผล.....	94
5.3	ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม	102
ภาคผนวก	109
ภาคผนวก ก	หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย.....	110
ภาคผนวก ข	หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย.....	114
ภาคผนวก ค	หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม.....	116
ภาคผนวก ง	แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	118
ภาคผนวก จ	คำอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	127

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก จ คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม.....	133
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	136

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.....	62
4.1 จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	72
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน.....	73
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ.....	74
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ.....	75
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมและรายข้อ.....	77
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ.....	79
4.7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน.....	81
4.8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน.....	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า	
4.9	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาด ของโรงเรียน โดยรวมและรายคู่.....	83
4.10	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาด ของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา เป็นรายคู่.....	84
4.11	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาด ของโรงเรียน ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เป็นรายคู่.....	85
4.12	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาด ของโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นรายคู่.....	86
4.13	เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาด ของโรงเรียน ด้านการพัฒนานุเคราะห์ของสถานศึกษา เป็นรายคู่.....	87
4.14	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหาร สถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา.....	88
4.15	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหาร สถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน.....	89
4.16	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหาร สถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.17 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหาร สถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา.....	91

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมี พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่ เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐาน มั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้น โดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วเพียงประการเดียว โดยแผนปฏิบัติการไม่สัมพันธ์สอดคล้องกับสภาวะของประเทศ และประชาชนด้วย ก็จะเกิดความ ไม่สมดุลต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลก มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อการพัฒนาประเทศ ในปัจจุบัน ตลอดทั้งการทบทวนผลการพัฒนาที่ผ่านมา ได้สะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม มีการบริหารจัดการประเทศที่ไม่สมดุล ไม่ยั่งยืนและเปราะบาง จากความผันผวนของปัจจัยภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น ประเทศไทย จึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการพัฒนาให้เข้าไปในทางสายกลางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง และการพัฒนาแบบองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้ประเทศสามารถดำรงอยู่ได้อย่าง มั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล เป็นธรรมและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง และคุณธรรมนำความรู้ มาใช้เป็นหลักนำ จะนำไปสู่การแก้ปัญหาทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2550, หน้า 3)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสแนะนำปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนชาวไทยมาเป็นเวลากว่า 30 ปี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ ในบริบทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการบริหารงานระดับประเทศ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของ ประเทศ การบริหารจัดการองค์กร หรือการดำเนินชีวิตในระดับครอบครัว ด้วยวิธีการที่ประหยัด ระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เพื่อให้เกิดความมั่นคงในการดำเนินชีวิต จึงค่อยสร้างเสริม ความเจริญในขั้นที่สูงขึ้นตามลำดับต่อไป ด้วยความรอบคอบระมัดระวังและประหยัด เพื่อป้องกัน ความผิดพลาด ล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ในการดำเนินชีวิตอยู่อย่างพอเพียงได้อย่างมี ความสุข สำหรับความพอเพียงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายว่า ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอต่อผลกระทบใด ๆ อันเกิด

จากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายใน รวมถึงจะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และ นักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติปัญญาความรอบคอบเพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและ วัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (อำพน กิตติอำพน, 2550, หน้า 12)

เศรษฐกิจพอเพียง มิได้มุ่งเน้นเฉพาะภาคการเกษตรแต่ยังครอบคลุมถึงการดำเนินชีวิต การประกอบกิจการของภาคธุรกิจ และการค้าระหว่างประเทศ หรือแม้แต่การดำเนินงานของภาครัฐ เพื่อที่จะมุ่งสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศไทย ภายใต้หลักการที่สำคัญในการนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนา หากมุ่งผลถึงความยั่งยืนอย่างแท้จริง จะต้อง เริ่มปลูกฝังหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชนตั้งแต่วัยเด็กหรือเยาวชน โดยอาจจะ เริ่มจากการปลูกฝังผ่านระบบการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในทางปลูกฝังหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาจัดเป็นหลักสูตรการจัดการ เรียนการสอน การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเน้นที่การปลูกฝังให้ เด็กและเยาวชนในทุกระดับน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นหัวใจหรือหลักคิด หลักการทำงานและหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา เป็นความพยายามอย่างต่อเนื่องในการปรับสมดุลของการพัฒนาประเทศ ในระดับ รากฐาน คือ การปรับทัศนคติและค่านิยมในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง เพื่อ นำไปสู่การใช้ทรัพยากรต่างๆ และการอยู่ร่วมกันในสังคม บนหลักการของความพอประมาณ ใช้ เหตุผลและไม่ประมาท ผ่านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบรรจุไว้ในหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ เพื่อให้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาเยาวชนรุ่นใหม่ ให้มี ค่านิยมและอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2552, หน้า 31) และจากความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2545 ในหมวด 1 มาตราที่ 6 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นคณะกรรมการบริหารโครงการขับเคลื่อน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับอนุกรรมการ ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการสู่การเรียน

การสอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกระดับชั้น ได้อย่างถูกต้องชัดเจนและเป็นรูปธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า ก)

การบริหารสถานศึกษาพอเพียง เป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกระดับให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ในการดำเนินงานบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำมาใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของคน สถานศึกษาจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานของนักเรียนให้มีความสำนึกในคุณธรรม และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ความพอเพียงในสถานศึกษา แนวทางปฏิบัติเริ่มจากครูผู้บริหารสถานศึกษา เล็งเห็นความสำคัญและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติให้เป็นตัวอย่าง เป็นแม่พิมพ์ พ่อพิมพ์ที่ดี ทั้งในด้านการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักคุณธรรม อาทิ ขยัน อดทน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการพนันและอบายมุข ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฯลฯ และพัฒนาระบบการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาฯ อาทิ ตั้งใจสอน หมั่นหาความรู้เพิ่มเติม เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียน กระตุ้นให้เด็กรักการเรียน คิดเป็น ทำเป็น และปลูกฝังคุณธรรมเพื่อเป็นการสร้างคนดี คนเก่งให้แก่สังคม สำหรับนักเรียนนักศึกษาต้องรู้จักแบ่งเวลาเรียน เล่น และดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมและพอประมาณกับตนเอง ใฝ่หาความรู้ ใช้หลักวิชา และความรู้จริงในการตัดสินใจลงมือทำสิ่งต่าง ๆ คบเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร รู้รัก สามัคคี ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ แบ่งปัน กตัญญู รู้จักใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันทางศีลธรรมให้แก่ตนเอง อาทิ ไม่ลักขโมย ไม่พูดปด ไม่สูบบุหรี่และไม่ดื่มสุรา (คณะทำงานจัดทำหนังสือเรียนรู้หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2555, หน้า 12)

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการจัดการด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนและประชาชนคนไทยให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นไทยและพลเมืองโลก จากวิกฤติปัญหาของชาติทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในอดีตที่ผ่านมารัฐบาลได้น้อมนำหลักปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 76 และมาตรา 83 (1) และกำหนดเป็นกลยุทธ์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 , 10 และอยู่ในยกร่างฉบับที่ 11 ด้วย ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 4)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีนโยบาย และเป้าหมายขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาพอเพียง โดยมีกลยุทธ์คุณธรรมนำความรู้ นำมาซึ่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ดังนี้ เพื่อให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาล ความสามัคคี คุณธรรมตามหลักสูตรและคุณธรรมที่คัดสรรโดยคณะกรรมการสถานศึกษาและทุกโรงเรียนต้องจัดกิจกรรมคุณธรรมนำความรู้ตลอดปี ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการจัดการด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนและประชาชนคนไทยให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่จะต้องดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์ ดังนี้ ภายในปี 2558 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาให้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และมีพันธกิจ คือ พัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาคณาจารย์ พัฒนาระบบงานการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. 2552) โดยมีโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียง ในปีการศึกษา 2559 ทั้งหมด 216 โรงเรียน โดยการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อประเมินระดับคุณภาพการปฏิบัติของสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาคณาจารย์ของสถานศึกษา ตามยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากการบริหารสถานศึกษาพอเพียงเป็นยุทธศาสตร์ใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ จึงทำให้ผู้บริหารขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานเกี่ยวกับสถานศึกษาพอเพียงใน 4 ด้าน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนถือเป็นความสำคัญในการขับเคลื่อน และเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้ผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียง ได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาพอเพียงอย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 4)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 216 โรงเรียน ตระหนักถึงคุณค่าของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ซึ่งจะมีผลต่อการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้นักเรียนมีจิตสำนึกของการดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สอดคล้องกับบริบทสังคม จึงส่งเสริมให้แต่ละโรงเรียนดำเนินการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เช่น โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการออมทรัพย์ อย่างไรก็ตาม แม้การดำเนินงานที่ผ่านมาจะได้รับผลลัพธ์ที่ชัดเจน แต่งานวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมามีข้อสังเกตหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากงานวิจัยของ ระพีพรรณ คณาฤทธิ์ (2554, หน้า 79) พบว่าประสบการณ์เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครู และขนาดของโรงเรียนมีผลต่อการบริหาร สถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ประกอบด้วยโรงเรียนในสังกัดที่มีหลายขนาด และแต่ละโรงเรียนผ่านการประเมินการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระยะเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของแต่ละโรงเรียนที่เข้าร่วมรับการประเมินในช่วงเวลาที่ต่างกัน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ว่ามีการรับรู้การดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา อยู่ในระดับใด เกิดความตระหนักในความสำคัญ และความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงตามตัวชี้วัดความสำเร็จของกระทรวงศึกษาธิการใน 4 ด้าน เพื่อจะได้ทราบระดับการบริหาร เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ การปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แตกต่างกัน
2. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา นำเอาผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาพอเพียงให้มีความยั่งยืนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการควบคุม ติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษาพอเพียง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาพอเพียง ใน 4 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 4)

- 1.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา
- 1.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 1.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 3 จำนวน 2,962 คน จำแนกเป็นครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 553 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1,929 คน และ โรงเรียนใหญ่ จำนวน 480 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นูริรัมย์ เขต 3 ซึ่ง ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตาราง สำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555, หน้า 148-149) ได้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 343 คน แล้วทำการสุ่มตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) ตามขนาดของ โรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

3. ตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 ประสบการณ์การปฏิบัติงาน

3.1.1.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.1.2 10 ปี ขึ้นไป

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.2.1 ขนาดเล็ก

3.1.2.2 ขนาดกลาง

3.1.2.3 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษา พอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นูริรัมย์ เขต 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 3 ในครั้งนี้ มีคำนิยาม ศัพท์เฉพาะ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง หมายถึง โรงเรียนที่มีการจัดกระบวนการเรียน การสอนและการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นูริรัมย์ เขต 3 ประกอบด้วย

1.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานนโยบาย

แผนงาน โครงการ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา
 ในด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้
 ด้านงบประมาณ มีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณ การดำเนินการตามแผนงาน
 งบประมาณ ติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 ด้านบริหารทั่วไป บริหารอาคารสถานที่ และจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามหลักปรัชญา
 ของเศรษฐกิจพอเพียงการประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน

1.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียน
 การสอนที่มีหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามมาตรฐานการเรียนรู้
 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการนิเทศ ติดตาม
 ประเมินผล การนำหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกิจกรรม
 การเรียนรู้ มีการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้
 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา
 ท้องถิ่นในชุมชนที่เสริมสร้างพัฒนา คุณลักษณะ “อยู่อย่างพอเพียง” ของผู้เรียน

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมแนะแนว ระบบดูแล
 ช่วยเหลือผู้เรียนให้ผู้เรียน ได้รู้จักการวางแผนชีวิตตนเอง ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของ
 เศรษฐกิจพอเพียง มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ให้สามารถแก้ปัญหา และพัฒนาตนเองได้อย่าง
 สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี
 มีแผนงาน โครงการกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ส่งเสริมให้มี
 การจัดตั้งชุมนุม ชมรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 วัฒนธรรม หลักคำสอนทางศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
 พอเพียง มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรม
 เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา หมายถึง การสร้างความรู้ ความเข้าใจ
 และตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดทำแผนงาน โครงการพัฒนา
 บุคลากร ติดตามผลการดำเนินงานขยายผล และเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญา
 ของเศรษฐกิจพอเพียง การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ
 เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจ
 หน้าที่ ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อย่างสม่ำเสมอจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แก่บุคลากรของสถานศึกษา

2. ประสพการณ์การปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู หรือระยะเวลาตั้งแต่มีการจ้างให้ดำรงตำแหน่งครูอัตราจ้างจนถึงปัจจุบัน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกได้ ดังนี้

2.1 คำกว่า 10 ปี

2.2 10 ปี ขึ้นไป

3. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนที่แบ่งตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีจำนวนนักเรียน 1-120 คน

3.2 โรงเรียนขนาดกลาง ที่มีจำนวนนักเรียน 121-300 คน

3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

4. ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ เป็นผู้สอน ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 หมายถึง หน่วยงานที่มีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยสถานศึกษา จำนวน 216 โรงเรียน โดยมีพื้นที่อยู่ใน 8 อำเภอ คือ อำเภอนางรอง อำเภอละหานทราย อำเภอหนองกี่ อำเภอหนองหงส์ อำเภอปะคำ อำเภอโนนสุวรรณ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และอำเภอโนนดินแดง ของจังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า หลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1. การบริหาร

- 1.1 ความหมายการบริหาร
- 1.2 หลักการบริหาร
- 1.3 การบริหารสถานศึกษา
- 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

2. สถานศึกษาพอเพียง

- 2.1 ความหมายแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.2 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.3 ความหมายของสถานศึกษาพอเพียง
- 2.4 แนวคิดของสถานศึกษาพอเพียง
- 2.5 การประเมินสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. การบริหารสถานศึกษาพอเพียง

- 3.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา
- 3.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
- 3.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 3.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

4. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 3

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 งานวิจัยในประเทศ
- 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหาร

ความหมายการบริหาร

การบริหารงานของผู้บริหารย่อมมีรากฐานของการบริหาร ซึ่งสิทธิในการปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้กับตำแหน่ง เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งใช้สำหรับการตัดสินใจและปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงลงได้ ส่วนความรับผิดชอบเป็นความผูกพันที่ผู้บริหารยึดไว้ใน การที่จะปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ จาก การศึกษาแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน พบว่าแนวคิดค่อนข้างใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยได้ทำ การสังเคราะห์สามารถสรุปได้ดังนี้

ศิริพร พงศ์ศรี โรจน์ (2543, หน้า 13) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการ ดำเนินงานร่วมกันของคณะบุคคล ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารขององค์การ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ การวางแผนการจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุมกิจการให้ดำเนิน ไปตามนโยบาย บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่วางไว้ได้อย่างประหยัด และมี ประสิทธิภาพที่สุด

เสนาะ ดิยาวิ (2544, หน้า 1) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงาน กับคนและโดยอาศัยคน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้ สภาพแวดล้อมที่ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาซึ่งมีลักษณะ 5 ประการ ประกอบด้วย ทำงานร่วมกัน มีเป้าหมาย ขององค์การร่วมกัน สร้างความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรที่มี อยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545, หน้า 18) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ขบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานงานกัน ซึ่งผู้บริหารต้องเข้ามาช่วยเพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมาย ขององค์การ ประเด็นสำคัญของการบริหารจัดการคือ การบริหารจัดการสามารถ ประยุกต์ใช้กับองค์การใดองค์การหนึ่งได้ เป้าหมายของผู้บริหารทุกคนคือ การสร้างกำไร การบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิต โดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพ (วิธีการใช้ทรัพยากร โดยประหยัดที่สุด) และประสิทธิผล (บรรลุเป้าหมาย คือประโยชน์สูงสุด) การบริหารจัดการ สามารถนำมาใช้สำหรับผู้บริหารในทุกระดับชั้นขององค์การ

สมยศ นาวิการ (2545, หน้า 11) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการ ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและใช้บุคคลอื่นเพื่อความสำเร็จ ของเป้าหมายขององค์การ องค์การ ทุกประเภทต้องมีผู้บริหารแสวงหากำไร และไม่แสวงหากำไร ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ผู้บริหารทุกคนต้องเกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังต่อไปนี้ คือ การวางแผน การจัดองค์การ

การจัดหาบุคคล การฝึกอบรม การเป็นผู้นำ การจัดการความขัดแย้ง กิจกรรมเหล่านี้ต้องอาศัยกระบวนการพื้นฐานสองอย่าง คือ การตัดสินใจ การติดต่อสื่อสาร และความเข้าใจเรื่องบุคคล กลุ่มและองค์การ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546, หน้า 1) กล่าวไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหาร ที่สำคัญ คือ การวางแผน การจัดการองค์การ การนำ และการควบคุม

ชร สุนทรายุทธ (2550, หน้า 18) กล่าวไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กลุ่มของกิจกรรมที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ หรือการชี้นำ และการควบคุมที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์การ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และด้วยจุดหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

สุนทร โคตรบรรเทา (2552, หน้า 2) กล่าวไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การทำให้คนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันทำงาน ให้บรรลุเป้าหมาย หรือการทำงานกับคนและโดยคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

ฮอย และ มิสเคล (Hoy & Miskel, 2001, pp. 437-438) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ด้วยองค์ประกอบหลายประการ เช่น การตัดสินใจ องค์การ แรงจูงใจ ภาวะผู้นำ เป็นต้น โดยการบริหารต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาและสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการที่จะทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงตามจุดประสงค์ขององค์การ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการดำเนินการตามกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีศาสตร์และศิลป์ โดยอาศัยทั้งอำนาจหน้าที่ ภาวะผู้นำ และความรู้ทางการบริหาร คือ การวางแผนการจัดการองค์การ การสั่งการและการควบคุม และกระบวนการบริหารเป็นจุดเริ่มต้นที่แสดงถึงศักยภาพของผู้บริหารในการวางแผนเพื่อจัดกิจกรรมภาระงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

หลักการบริหารการศึกษา

การบริหารงานในองค์กรนั้น ผู้บริหารต้องมีหลักการที่ใช้บริหาร ซึ่งยึดแบบอย่างที่ได้มีการนำไปปฏิบัติและประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้เพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ หลักการต่าง ๆ ต้องยืดหยุ่น สามารถปรับตัวได้ทันกับความต้องการทุกอย่าง และหลักการบริหารที่ได้มีนักบริหารนำมาประยุกต์ใช้เสมอคือ หลักการบริหาร 14 ประการของฟาโยล (Fayol, 1949, pp. 20-41 ; cited in Omstein, 2000, pp. 7 ; อ้างถึงในสุนทร โคตรบรรเทา, 2554, หน้า 53-56) มีดังนี้

1. การแบ่งงานกันทำ การแบ่งงานกันทำเป็นแนวทางที่ชี้ให้เห็นว่าต้องลดเวลาการเรียนรู้ให้น้อยลงและเพิ่มทักษะของการทำงานให้มากขึ้น
2. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ การดำเนินงานขององค์กรจะไม่มีประสิทธิภาพเลย ถ้าหากว่าการมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไม่ได้มีส่วนชอบสัมพันธ์กัน
3. ความมีระเบียบวินัย ความมีระเบียบวินัย แสดงถึงการยอมรับในข้อตกลงหรือนโยบายต่าง ๆ ของสมาชิกภายในองค์กรที่เกิดขึ้นระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายคนงานซึ่งมีความยุติธรรมมากที่สุด
4. การมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว การที่ผู้ได้บังคับบัญชามีผู้บังคับบัญชาสองคนเป็นการทำลายอำนาจหน้าที่ ระเบียบวินัย ได้ ดังนั้นผู้อยู่ได้บังคับบัญชาควรจะมีคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้น ซึ่งจะช่วยให้การจัดความขัดแย้งระหว่างแผนงานและบุคคลได้
5. การมีเป้าหมายเดียวกัน แต่ละกลุ่มงานควรมีเป้าหมายเดียวกันภายใต้แผนงานและผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้น หลักการของข้ออ้างถึงลักษณะ โครงสร้างขององค์กรที่ดี มีการจัดแผนงานที่เหมาะสม
6. ผลประโยชน์ของบุคคลควรจะเป็นรองจากผลประโยชน์ของส่วนรวม บุคคลในกลุ่มหรือในองค์กรต้องคำนึงว่า ความต้องการหรือผลประโยชน์ของเขา ต้องเป็นรองประโยชน์ขององค์กร และยิ่งกว่านั้นผลประโยชน์ขององค์กรควรจะเป็นรองผลประโยชน์ของสภาพแวดล้อมทางด้านสังคมขององค์กรด้วย
7. การให้ผลตอบแทนการให้ผลตอบแทนต่าง ๆ แก่บุคคลในองค์กรควรยึดถือแนวความคิดของความยุติธรรมและต้องเป็นที่พึงพอใจทั้งสองฝ่าย คือฝ่ายบริหารและฝ่ายคนงาน

8. การรวมอำนาจ เป็นกระบวนการลดและเพิ่มอำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์แล้วต้องมีความสมดุลระหว่างการรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ เมื่อความรับผิดชอบได้มอบหมายให้กับผู้บริหารคนใดแล้ว อำนาจหน้าที่ต้องมอบหมายไปด้วยการกระทำต่าง ๆ ที่เป็นการลดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ได้บังคับบัญชาและไปเพิ่มให้กับผู้บังคับบัญชา ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการรวมอำนาจมากขึ้น และในทำนองเดียวกัน การเพิ่มความรับผิดชอบอำนาจหน้าที่ให้กับผู้ได้บังคับบัญชาเป็นการกระจายอำนาจมากขึ้น

9. สายการบังคับบัญชา การดำเนินงานต่าง ๆ ภายในองค์กรควรเป็นไปตามสายการบังคับบัญชา คือ จากระดับสูงลงมาระดับต่ำ เป็นการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางหน้าที่

10. ความมีระเบียบ เป็นแผนผังขององค์กรที่แสดงให้เห็นตำแหน่งของบุคคลภายในองค์กรและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

11. ความเสมอภาค ความเสมอภาค หมายถึง ความเมตตาและความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายในองค์กร ความเสมอภาคเป็นสิ่งจูงใจพนักงานที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เขาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรัก ความเสียสละและความจงรักภักดี หลักการความเสมอภาคอาจจะสะท้อนให้เห็นได้จากหลักการจ่ายผลตอบแทน ค่าจ้างและเงินเดือนที่จ่ายให้กับพนักงานต้องมีความยุติธรรม

12. ความมั่นคงของทีมงาน ความมั่นคงของทีมงานเป็นหลักการที่ฟาโยลนำไปใช้ทุกระดับขององค์กร คนงานผลิตต้องการความมั่นคงของงาน ในขณะที่กำลังเรียนงานอยู่ ความมั่นคงของงานของผู้บริหารระดับสูงเป็นสิ่งจำเป็นเช่นเดียวกันเพราะผู้บริหารต้องใช้เวลานานในการเรียนรู้งานและปัญหาต่าง ๆ ในองค์กร

13. ความคิดริเริ่ม การให้คนงานมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขององค์กร หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดริเริ่มต่าง ๆ การมีระบบของการให้คำแนะนำ โดยผู้อยู่ได้บังคับบัญชามาใช้ประโยชน์จากความคิดริเริ่มได้เป็นอย่างมาก

14. ความสามัคคี ผู้บริหารต้องทำให้ผู้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในองค์กรมีลักษณะเป็นทีมงาน ควรมีการปฏิบัติงานมุ่งไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายร่วมกันอย่างดีที่สุด

จากหลักการบริหารงานของฟาโยล 14 ประการนั้น เป็นการสรุปหลักการบริหารที่สำคัญซึ่งเป็นรากฐานสำหรับผู้บริหารนำไปพัฒนาตนเองหน่วยงาน หรือสถานศึกษา เป็นทฤษฎีการบริหารเชิงการจัดการที่จะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กิวลิค และเออร์วิก (Gulick & Urwick, 1973, อ้างถึงในสุนทร โคตรบรรเทา, 2554, หน้า 53-56) ได้สรุปเป็นแนวความคิดทางการบริหาร โดยใช้คำย่อว่า “POSDCORB” ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การสั่งการ การประสานงาน และการจัดสรรงบประมาณ โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ทางการบริหารที่ผู้บริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สุนทร โคตรบรรเทา (2554 : 78) สรุปไว้ว่า การบริหารมีวิวัฒนาการขึ้นมาจากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการตามหลักวิทยาศาสตร์ เป็นการจัดการบริหาร ได้แก่ กระบวนการบริหาร หน้าที่ของการจัดการ ซึ่งเป็นรูปแบบเชิงเหตุและผล

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวความคิดของนักบริหารที่เกี่ยวข้องกับหลักการบริหารและกระบวนการบริหารการศึกษา มีความคล้ายคลึงกัน และมีลักษณะกระบวนการบริหารการศึกษาใกล้เคียงกันมาก ซึ่งประกอบไปด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ การปฏิบัติงาน การตรวจสอบและการปรับปรุงผลการดำเนินงานมาใช้เป็นขั้นตอนและเป็นแบบแผนในการบริหารการศึกษาเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การบริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีฐานะเป็นสถาบันหรือองค์กรทางสังคม ซึ่งเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการและความจำเป็นทางสังคม โดยมีหน้าที่รับใช้และบริการสังคม การบริหารสถานศึกษาจึงเป็นการดำเนินงานโดยอาศัยกระบวนการบริหาร ซึ่งดำเนินงานโดยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการบริหารทางการศึกษาให้แก่สมาชิกของสังคม การบริหารสถานศึกษา เป็นตัวชี้วัดความสำคัญต่อทิศทางการดำเนินนโยบายของการศึกษา ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา ไว้หลายแนวคิดและมีความหมายคล้ายคลึงกันดังนี้

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2543, หน้า 36) กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ของผู้บริหารเพื่อให้บุคคลกลุ่มหนึ่ง (นักเรียน) ได้เจริญงอกงามไปสู่จุดประสงค์ที่ต้องการ โดยกำหนดให้คนกลุ่มหนึ่ง (ครู) เป็นตัวแทนในการดำเนินการ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543, หน้า 14) กล่าวไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก, หน้า 32) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่ายการบริหารจัดการสถานศึกษาไว้ 4 งาน ดังต่อไปนี้คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป ให้เป็นงานหรือภารกิจหลักของสถานศึกษา

ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545) ได้มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการ โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและ การจัดการพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ข, หน้า 18) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่ ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยวิธีการกระทำเป็นขั้นตอน แต่ละขั้นตอนสัมพันธ์และ ต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ แต่เดิมนั้น การบริหารสถานศึกษา จะดำเนิน โดยการควบคุมจากภายนอกหรือหน่วยงานส่วนกลาง แต่จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจาย อำนาจการบริหารในด้านต่างๆ ไปยังสถานศึกษาโดยตรง

จันทรานี สงวนนาม (2548, หน้า 79) กล่าวไว้ว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักคือ นักเรียน บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กล่าวคือ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุข

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินการที่จะ ทำให้การบริหารจัดการศึกษา เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยอาศัย กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา บริหารกิจกรรมทุกชนิด โดยผู้บริหาร โรงเรียน ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมมีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุข

สถานศึกษาพอเพียง

ความหมายแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ การพัฒนาคนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการพัฒนาให้แต่ละคนมีหลักคิดและหลักปฏิบัติในการ ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงโดยใช้คุณธรรมนำความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองครอบครัว ชุมชนและ ชาติให้สามารถพึ่งตนเองได้และก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล ตลอดจนพร้อมรับการ เปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้ ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมาย ดังนี้

สุเมธ ตันติเวชกุล (2549, อ้างถึงใน พัฒนาการณ์ ฉัตรวิโรจน์, 2545, หน้า 10)

ได้กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชน เมือง รัฐ ประเทศหรือ ภูมิภาคหนึ่งๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆ ได้โดยไม่ต้อง พึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล คือ ความสามารถ ในการดำรงชีวิต ได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอัธยาศัย และที่สำคัญไม่หลงไหลไปกับกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใดๆ

อภิชัย พันธเสน (2542, หน้า 17) กล่าวไว้ว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หมายถึง แนวคิดในการดำเนินชีวิตที่ต้องประกอบด้วย ความพอเพียงหรือความพอประมาณ คือ ไม่ฟุ้งเฟ้อแต่ก็ไม่จำเป็นต้องกระเบียดกระเสียสละจนเกิดความเดือดร้อน แต่ที่สำคัญที่สุด ก็จะต้องมีเหตุผล แต่เป็นเหตุผลในพุทธธรรมหรือจริยธรรมของทุกศาสนา นั่นคือความ ไม่โลภจนเกินไป ซื่อสัตย์ สุจริต และไม่เอาเปรียบผู้อื่น

คัมภีร์ สุตแท้ และวิถัน จูมปาแฝด (2550, หน้า 125) กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง

หมายถึง พระราชดำรัสที่ให้แนวทางการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน โดยใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการตัดสินใจ สามารถที่จะนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของบุคคลหรือองค์กร

พิพัฒน์ ยอดพฤติการ (2550, หน้า 22) กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หรือ

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ รอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งใน การนำวิชาการ ต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี นักธุรกิจ

ทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (พระราชดำรัสเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” พระราชทาน อนุญาต เผยแพร่วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2452)

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, หน้า 4) กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้แนวทางดำรงอยู่ และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณความดี ซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พื้นฐานของความมั่นคงในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพโดยอาศัยความพออยู่ พอกิน พอใช้ ประกอบสัมมาอาชีพอย่างชาญฉลาดไม่อยู่อย่างผู้ประมาท รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองและส่วนรวม โดยยึดหลักพึ่งพาอาศัยกัน โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ในตัวตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ทรงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน ด้านการสร้างจิตสำนึกในศีลธรรมแก่คน ให้รู้จักประมาณตน ประหยัดคอออม ไม่โลภ มีคุณธรรมและจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียรและอดทน รู้จักเสียสละและแบ่งปันอยู่เสมอ การพัฒนาคน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการพัฒนาให้แต่ละคนมีหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงโดยใช้คุณธรรมนำความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและชาติให้สามารถพึ่งตนเองได้ และก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล ตลอดจนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้ ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ดังนี้

ประเวศ วะสี (2543, หน้า 5) ได้กล่าวสรุปเปรียบเทียบการพัฒนาตามแนวคิดของสังคมตะวันตก ซึ่งสืบเนื่องจากการใช้ความรู้เป็นอำนาจเข้าแข่งชิง เพื่อเงินหรือความร่ำรวยที่ปราศจากคุณธรรมที่ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน โดยเขียนเป็นรหัสพัฒนาว่า (KPM Knowledge Power-Money) หรือ ความรู้ อำนาจ เงิน กับแนวการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เอาความดีเป็นที่ตั้ง เพื่อการอยู่ร่วมกัน โดยใช้ความรู้ซึ่งเขียนรหัสพัฒนาว่า GCK (Goodness-Community-Knowledge) หรือความดี-การอยู่ร่วมกัน-ความรู้ ท่านสรุปว่าการพัฒนาแบบตะวันตก นำโลกไปสู่ความเสื่อมเสียทางศีลธรรมและเจ็บป่วยมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะให้เงินเป็นตัวตั้ง หากจะเยียวยาโลกได้ต้องใช้รหัสพัฒนาใหม่ที่ใช้ความดีเป็นตัวตั้งเพื่อการอยู่ร่วมกัน โดยใช้ความรู้ (GCK) ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นการพัฒนาโดยอาศัยความดี ความมีคุณธรรม ศีลธรรมเป็นตัวตั้ง เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข บนพื้นฐานแห่งความรู้ รู้จักวางแผนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เริ่มจากเล็กไปหาใหญ่ จากน้อยไปหามาก เมื่อปฏิบัติแล้วให้มีความมั่นคงและยั่งยืน

สุเมธ ตันติเวชกุล (2549, หน้า 7) กล่าวว่าไว้ว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง การกระทำใด ๆ ให้มีความพอเพียง ทำพอประมาณ ด้วยเหตุและผล การพัฒนาต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ต้องสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัว เพื่อสามารถเผชิญและอยู่รอดจาก ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ต้องมีความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในประเทศให้สำนึกในคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม สร้างความสมดุลและความพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ

ปรียานุช พิบูลสราวุธ (2549, หน้า 182) กล่าวไว้ว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีอยู่ 5 ส่วน คือ

1. กรอบหลัก เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. ค่านิยม ความพอเพียง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุมีผล ตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม เกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง ด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล การตัดสินใจและเงื่อนไขการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วยความรู้รอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้าน ความรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง เครื่องอาศัยของการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นไปอย่างดีงาม ประกอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต คือความประพฤติชอบ มีการพูดปะการกระทำที่ซื่อตรงต่อหน้าที่การงาน ตนเอง และต่อผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง มีเจตนาบริสุทธิ์ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวงและไม่เอาเปรียบ อดทน มีความเพียรคือความบากบั่น ความกล้าแข็ง มีความหนักแน่น

ไม่ทอดทิ้ง ทำให้การดำเนินงานรุดหน้าเรื่อยไปจนประสบผลสำเร็จ และความรอบคอบระมัดระวัง คือ การพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในทุกแง่ทุกมุมก่อนที่จะดำเนินงานเพื่อมิให้เกิดความผิดพลาด

5. แนวทางการปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับหากนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จะส่งผลให้เกิด ความสมดุลแบบยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี ปฏิบัติตามหลัก คือ 1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การยึดตนอยู่บนทางสายกลางก็เป็นได้ 2) มีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล คือ การเตรียมพร้อมรับมือกับการแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น 4) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วยความรู้รอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้าน ความรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ และ 5) เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

อำพน กิตติอำพน (2550, หน้า 12) เลขาธิการคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบายความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา ซึ่งถึงแนวทางการดำเนินชีวิต การปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง การมีระบบภูมิคุ้มกันในตนเองที่ดี เพื่อป้องกันผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยจะต้องมีการวางแผน ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ เพื่อให้ มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ในการดำเนินชีวิต และให้พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากโลกภายนอกได้

การรู้จักพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง นี้คือ หลักของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้ ตัวเราเองและครอบครัวของเรา

ชุมชนของเราและประเทศของเรานั้นไปสู่ความสุข พระองค์ท่าน ทรงให้ไว้ในคำนิยามของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ว่าต้องมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในระบบโลกาภิวัตน์ หรือการเปลี่ยนแปลงในระบบสังคม ระบบนิเวศทางด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จนถึงเรื่องของการเปลี่ยนแปลงแม้ในเรื่องชีวิตของเราเอง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนการใช้องค์ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรมมาประกอบ การวางแผนการตัดสินใจ การจะไปถึงเป้าหมายของการปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความสุขในครอบครัว ชุมชน และประเทศของเรา มีอยู่ 2 เงื่อนไขด้วยกัน เงื่อนไขแรก คือ ความรู้ ต้องรู้จัก รู้กว้าง รู้รอบคอบ ก่อนที่จะนำสิ่งต่าง ๆ ไปปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติในตัวของเราเอง เช่น วันนี้จะรับประทานอะไรดี ถ้าเรามีความรู้ เราจะเลือกรับประทานอาหารในสิ่งที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย แต่ถ้าเราไม่มีความรู้ เราก็รับประทานอะไรโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ นั่นคือความสุขในตัวของเราเอง ซึ่งอาจจะทำให้ปวดท้องได้ “เงื่อนไขของความรู้ และรู้จักเหมือนกับวิทยาลัยพุทธศาสตร์ที่เราได้ดูกันในพระมหาชนก ถ้าเราไม่มีความรู้ ไข้แต่เพียงรู้จักและไม่ได้ศึกษาอย่างรอบคอบ การที่เรานำไปปฏิบัตินั้นก็เกิดปัญหาอย่างมากมาย” เงื่อนไขที่ 2 คือ จริยธรรม ไม่ใช่รู้แต่เพียงว่าเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา แต่ต้องรู้ว่าจะปฏิบัติจริยธรรมเหล่านั้นอย่างไรให้เกิดผลสำเร็จ ด้วยสิ่งเหล่านี้คือเงื่อนไขหลักในการที่จะปฏิบัติสู่แนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปสู่ความสุข ความสุขนั้นมีหลากหลายในทางธรรมะ คือ สุขที่ได้ปฏิบัติธรรม ได้แสดงความเมตตา กรุณา ต่าง ๆ สุขทางด้านวัตถุหรือทางด้านกาย สุขทางจิตใจ

การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ หลักความพอดีความพอเพียงและความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ หลักการมีภูมิคุ้มกันตนเองที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล องค์ความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนด้วยความระมัดระวัง

จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปได้ว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน วิธีการดำเนินชีวิตของคนไทยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนได้ทุกระดับ โดยมีแนวคิดของทางสายกลางเป็นหัวใจหลัก โดยการพึ่งตนเอง มีความประหยัด พัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้ภูมิปัญญา สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น รู้จักใช้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณค่า อย่างยั่งยืน มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและสังคม เพื่อเตรียมพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงจากโลกภายนอก

ความหมายของสถานศึกษาพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยมุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษา ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 4) สถานศึกษาพอเพียง หมายถึง สถานศึกษาที่จัดกระบวนการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกัน ในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิต ด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552)

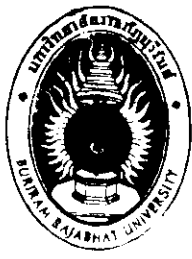
กล่าวโดยสรุปได้ว่า สถานศึกษาพอเพียง หมายถึง สถานศึกษาที่จัดกระบวนการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยบริหารจัดการอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนการใช้องค์ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมมาประกอบกรวางแผนการตัดสินใจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้ปรับตัวและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม

แนวคิดของสถานศึกษาพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ในทุกระดับเพื่อให้ ผู้บริหารองค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร ด้านการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำแนวคิดและหลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการบริหารจัดการ การเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน ตลอดจนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน พบว่าแนวคิดค่อนข้างใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์สามารถสรุปได้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 107) ได้กล่าวไว้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนของคนทุกคนทุกระดับ ตั้งแต่ นักเรียน โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน โดยเฉพาะการพัฒนาสังคมให้ก้าวทันโลกอย่างมีสติในยุค โลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว บุคคลจะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง โดยเฉพาะการนำไปใช้เพื่อให้สำนึกคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความพากเพียร อย่างมีสติปัญญาและรอบคอบเพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2552, หน้า 3-5) ได้กล่าวไว้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

อย่างต่อเนื่องช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ทรงเห็นความสำคัญของความ “พออยู่พอกิน” ซึ่งมีผลต่อราษฎรและประเทศชาติ ที่สำคัญคือ เป็นแบบอย่างที่ดีให้คนไทยได้ดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบสัมมาชีพ รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักประมาณตน และดำรงชีวิตอย่างรู้จักคิดอยู่ กิน ใช้ อย่างพอเพียง

คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน (2553, คำนำ) ได้กล่าวไว้ว่าคณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการศึกษา ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานคณะกรรมการฯ โดยตำแหน่งและมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมเป็นคณะกรรมการฯ ได้กำหนดนโยบายให้หน่วยงานที่มีสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีการขยายผลการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และคณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะผู้รับผิดชอบการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเครือข่ายและขยายผลสถานศึกษาแบบอย่าง การจัดกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2550 ได้มีสถานศึกษาผ่านเกณฑ์การประเมินให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง จำนวน 135 แห่ง และในปี พ.ศ. 2552 ได้ขยายผลจนมีสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่างรวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 1,260 แห่ง ในทุกระดับ ทุกสังกัด ครอบคลุมจังหวัดทั่วประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 2) ได้กล่าวไว้ว่า ในปี 2554 เพื่อเป็นการร่วมเฉลิมพระเกียรติในปริมหามงคลเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนม์มายุครบ 84 พรรษา กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีนโยบายและเป้าหมายในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในสังกัด ให้ผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 9,999 แห่ง สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาภายในปี 2556

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายขยายผลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาพอเพียง โดยเริ่มขยายผลในปี 2554-2556 ให้ได้จำนวน 9,999 แห่ง

และในปี พ.ศ. 2554 ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลสถานศึกษาในสังกัดทั่วประเทศ พบว่ามีสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถเป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ได้จำนวนทั้งสิ้น 2,017 แห่ง (สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง 2554, 2555)

จรัญ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช ธรรมปิยา (2556, หน้า 10) ได้กล่าวไว้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด นานกว่า 30 ปี ด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกลและลึกซึ้งยิ่งกว่านักพัฒนา หรือนักวิชาการใด ๆ จะมีสติปัญญาเสมอเหมือนได้ตั้งพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระองค์ นับตั้งแต่ปี 2516 เป็นต้นมา ที่ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้รอดพ้นวิกฤต และแนวทางการพัฒนาให้ก้าวหน้าไปอย่างเป็นขั้นตอน บนหลักแนวคิดพึ่งตนเอง มีคุณธรรมกำกับความรู้ เพื่อให้คนส่วนใหญ่พออยู่ พอกิน พอมี พอใช้ และทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าไปอย่างสมดุล ภายใต้อิทธิพลของวิวัฒนาการที่มากับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า สถานศึกษาทุกแห่งสามารถเป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ได้ ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การจัดการศึกษาพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้รู้จักใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษาสีน้ำเงินและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยมเอกลักษณ์ของความเป็นไทยที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร ที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จุดหมายที่สนองหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกำหนดไว้ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ข้อที่ 5 จากจำนวน 8 ข้อ คือ อยู่อย่างพอเพียง

การประเมินสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สถานศึกษาทั่วไปเป็นสถานศึกษาที่เริ่มน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการสถานศึกษา ตั้งแต่การบริหารสถานศึกษา การสร้างวัฒนธรรมองค์กร การจัดสภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ ผ่านหลักสูตรการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะเป็นสถานศึกษาพอเพียงได้ต้องผ่านการประเมินสถานศึกษาซึ่งเป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 9) กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการจัดการด้านการศึกษาเพื่อพัฒนา เยาวชนและประชาชนคนไทยให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลเมือง 2550 มาตรา 76 และมาตรา 83 (1) และกำหนดเป็นกลยุทธ์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จากวิกฤตปัญหาของชาติทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในอดีต ที่ผ่านมารัฐบาลได้น้อมนำหลักปรัชญาพระราชทาน "เศรษฐกิจพอเพียง" ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 9, 10 และอยู่ในยกร่างฉบับที่ 11 ด้วย ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา โดยมีขอบข่ายการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา 4 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารจัดการ
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ข้อที่ 5 ในจำนวน 8 ข้อ คือ “อยู่อย่างพอเพียง”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาในสังกัดกระจายทั่วประเทศ ตระหนักเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิด ปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้กำหนดเป็นจุดเน้นที่สำคัญโดยกำหนดใน กลยุทธ์ที่ 2 ปฏิรูปคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา ซึ่งมีระบบการกำกับติดตามการดำเนินงานระบุชัดเจนในคำรับรองการปฏิบัติราชการ อีกทั้งนวัตกรรมการจัดการศึกษา แนวทางการจัดการเรียน โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-class Standard School) ได้กำหนดในสาระการเรียนรู้สู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล สาระการเรียนรู้โลกศึกษา (Global Education) คือ เรียนรู้ถิ่นฐาน สืบสานวิถีไทย มองไกลศึกษาโลก สืบโชคชะตามนุษย์ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการประยุกต์หลักคิดจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งสิ้น ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือนโยบายในการปฏิรูปการศึกษารอบที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 21 (พ.ศ. 2552-2561) เป็นการปฏิรูปใน 4 ประเด็น ประกอบด้วย พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่

จากการดำเนินการที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำเครื่องมือประเมินสถานศึกษาแบบอย่าง การจัดการกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแบบอย่างในการขยายเครือข่ายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอื่น โดยความร่วมมือของ โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และมูลนิธิสยามกัมมาจล ทำให้มีโรงเรียนที่ผ่านการประเมินสถานศึกษาแบบอย่าง ในปี 2550 จำนวน 135 โรงเรียน และปี 2552 จำนวน 1,126 โรงเรียน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 999 โรงเรียน

ในปี 2554 เป็นปีมหามงคล เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองการเกิดพระเกียรตินีเืองในวโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงพระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชนชาวไทยทั้งมวล ทรงมีพระชนม์มายุครบ 84 พรรษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดให้สามารถผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงจำนวน 9,999 แห่ง เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายดังกล่าวนี้จึงได้จัดทำคู่มือเล่มนี้ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาตนเอง และเป็นเครื่องมือสำหรับคณะกรรมการประเมินสถานศึกษาพอเพียง นำไปใช้ประกอบการประเมินเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพต่อไป

การพัฒนาเครื่องมือประเมินสถานศึกษาพอเพียง

การพัฒนาเครื่องมือประเมินสถานศึกษาพอเพียง จากต้นฉบับเดิม “เครื่องมือประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2552 ของกระทรวงศึกษาธิการ” เพื่อใช้เป็น

เพื่อใช้เป็น “เครื่องมือประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2554-2556”

ขั้นตอนการประเมิน

1. สถานศึกษาทั่วไป : สพป./สพม. ให้สถานศึกษาคำเนินการประเมินตนเองตามเกณฑ์เครื่องมือประเมินสถานศึกษาแบบอย่างฯ ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม สำหรับการพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงในระหว่างปี พ.ศ. 2554-2556 (กลุ่ม A เกณฑ์คุณภาพระดับ 2.5 ขึ้นไป กลุ่ม B เกณฑ์คุณภาพอยู่ระหว่างระดับ 2-2.49 และกลุ่ม C เกณฑ์คุณภาพต่ำกว่าระดับ 2)
2. สถานศึกษาพอเพียง : สถานศึกษาทั่วไปที่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์คุณภาพในระดับ 3 ขึ้นไป ในแต่ละด้าน ทั้ง 5 ด้าน ตามเกณฑ์ของ ศธ. โดยผู้ประเมินที่ ศธ. กำหนด (2 ใน 3 ของคณะกรรมการต้องคัดเลือกจากรายชื่อที่ ศธ. แต่งตั้ง) และมีการประเมินสุ่มตรวจ (Spot Check) โดยคณะกรรมการส่วนกลาง

การพัฒนาสถานศึกษาทั่วไปให้เป็นสถานศึกษาพอเพียง

1. สพป./สพม. จัดให้สถานศึกษาในเขตพื้นที่ ทำการประเมินตนเองตาม เกณฑ์ประเมินสถานศึกษาพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการ แล้วนำมาจัดกลุ่มตามระดับคุณภาพเป็น 3 กลุ่ม
2. สพป./สพม. พัฒนาสถานศึกษากลุ่ม A เพื่อพร้อมรับการประเมินให้เป็นสถานศึกษาพอเพียง ระหว่างปี 2554-2556
3. สำหรับสถานศึกษากลุ่ม B และ C นั้น ให้ดำเนินการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเมื่อพร้อมรับการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียง ให้สถานศึกษานั้นส่งใบสมัคร ไปที่เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขอรับการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงได้
4. สพป./สพม. ร่วมกับสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบและศูนย์การเรียนรู้ฯ ในเขตพื้นที่การศึกษา หรือเขตพื้นที่ใกล้เคียง ใช้เป็นแหล่งศึกษาดูงานและเป็นพี่เลี้ยงให้แก่สถานศึกษาทั่วไป ในการพัฒนาสู่การเป็นสถานศึกษาพอเพียง หรือพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. สพฐ. ประสานศูนย์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ศธ. เพื่อดำเนินการประเมินสถานศึกษาทั่วไป ให้เป็นสถานศึกษาพอเพียง ตามเกณฑ์ขั้นตอนที่ ศธ. กำหนด

6. สพป./สพม. ร่วมกับสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบและศูนย์การเรียนรู้ฯ พัฒนาสถานศึกษาทั่วไปในกลุ่ม B และกลุ่ม C ตามลำดับ

แนวทางการประเมิน

1. การสังเกตสภาพภูมิทัศน์ / พฤติกรรมของบุคลากร / ชุมชน
2. แบบสอบถาม
3. การสัมภาษณ์ผู้บริหาร / ครู / อาจารย์ / นักเรียน / ผู้ปกครอง / ชุมชน
4. การตรวจสอบร่องรอยเอกสาร เช่น แผนปฏิบัติการ แผนยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการ คำสั่งแต่งตั้ง เอกสารประกอบ บันทึกการประชุม สรุปรายงานผลการดำเนินงาน แผนการจัดการเรียนรู้ ภาพนิ่ง / วิดีทัศน์ เอกสารการระดมทุน การให้ความร่วมมือ การประสานงาน การสร้างเครือข่าย สื่อนวัตกรรม การวิจัยพัฒนา การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

กรอบการประเมินสถานศึกษาพอเพียง

กลุ่มเป้าหมายการประเมิน ปีงบประมาณ 2554-2556

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังไม่เป็นสถานศึกษาพอเพียง ปี 2550 และ 2552 ซึ่งมีคะแนนคุณภาพอยู่ในกลุ่ม A และพร้อมรับการประเมิน และสถานศึกษาทั่วไปในกลุ่ม B และ C ที่มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง เพื่อสามารถพร้อมรับการประเมินในปี 2555 และ 2556

สาระการประเมิน

ประเมินสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ 5 ด้าน 17 องค์ประกอบ 62 ตัวชี้วัด ได้แก่ การดำเนินงาน 4 ด้าน ตามแนวทางการติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2550-2554) กระทรวงศึกษาธิการ และด้านที่ 5 คือ ประเมิน ผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 4 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด

องค์ประกอบที่ 1 นโยบาย

องค์ประกอบที่ 2 วิชาการ

องค์ประกอบที่ 3 งบประมาณ

องค์ประกอบที่ 4 บริหารทั่วไป

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 4 องค์กรประกอบ 14 ตัวชี้วัด

องค์กรประกอบที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์กรประกอบที่ 2 การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียน

การสอน

องค์กรประกอบที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์กรประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3 องค์กรประกอบ 15 ตัวชี้วัด

องค์กรประกอบที่ 1 การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

องค์กรประกอบที่ 2 กิจกรรมนักเรียน

องค์กรประกอบที่ 3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา 2 องค์กรประกอบ 7 ตัวชี้วัด

องค์กรประกอบที่ 1 การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์กรประกอบที่ 2 การติดตามและขยายผล

5. ด้านผลลัพธ์ / ภาพความสำเร็จ 4 องค์กรประกอบ 12 ตัวชี้วัด

องค์กรประกอบที่ 1 สถานศึกษา

องค์กรประกอบที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา

องค์กรประกอบที่ 3 บุคลากรของสถานศึกษา

องค์กรประกอบที่ 4 นักเรียน

ตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษาพอเพียง

ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา คือ นโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิชาการ อาคารสถานที่ งบประมาณ ความสัมพันธ์ชุมชน

ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน คือ การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนมีความรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวัดและประเมินผล

ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ การแนะแนวและระบบดูแลนักเรียน กิจกรรมนักเรียน ลูกเสือ นักศึกษาวิชาทหาร โครงการ โครงการเสริมทักษะอาชีพ สิ่งประดิษฐ์ ชุมนุมชมรม องค์กร การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม หรือหลักคำสอนทางศาสนา

ด้านการพัฒนาบุคลากร คือ การสร้างความตระหนักและเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การติดตามประเมินผลการพัฒนาบุคลากร การเผยแพร่แนวคิดและผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คุณลักษณะของสถานศึกษาพอเพียง

สถานศึกษาสะอาด เป็นระเบียบพร้อมรับ ปลอดภัยเอื้อต่อการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บุคลากรมีการแบ่งปันสามัคคี ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม ประเทศชาติ อย่างต่อเนื่อง

ผู้บริหารของสถานศึกษาพอเพียง มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติตนอย่างเป็นเหตุเป็นผล และพอประมาณกับศักยภาพของตนและภูมิสังคม สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่าง ๆ ให้กับตนเองและสถานศึกษา เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ความรู้ควบคู่คุณธรรมในการดำเนินชีวิต

บุคลากรของสถานศึกษาพอเพียง บุคลากรของสถานศึกษาเกินกว่าครึ่งหนึ่งมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่ถูกต้องของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นักเรียน-นักศึกษา ของสถานศึกษาพอเพียง มีนักเรียน-นักศึกษาที่เป็นแบบอย่างในการวางแผนการใช้จ่าย ใช้จ่ายทรัพย์อย่างพอประมาณ ไม่เกินตัว และมีการออมทรัพย์ตามศักยภาพ ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า รวมทั้งดูแลการใช้ประโยชน์จากสาธารณสมบัติอย่างคุ้มค่า (อภิชาติ พิกุลทอง, 2555, หน้า 19)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สถานศึกษาพอเพียงจะต้องขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การบริหารสถานศึกษาพอเพียง

ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษา ที่จะทำหน้าที่ในการบริหารงานของโรงเรียนหรือหน่วยงาน การจัดการหรือการบริหารองค์การให้สามารถอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง โดยการรวบรวมเอากลุ่มกิจกรรมต่างๆ ขององค์การนำไปสู่การปฏิบัติ ได้มีผู้ให้ความหมายและแนวคิดในการบริหารจัดการไว้ดังต่อไปนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2540, หน้า 1) กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง งานของหัวหน้าหรือผู้นำที่ จะต้องกระทำเพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีคนหมู่มากมาอยู่ร่วมกัน และร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ จนสำเร็จผล โดยได้ประสิทธิภาพ กล่าวอย่างง่ายการบริหาร คือการทำให้งานเสร็จลงได้โดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้กระทำให้เสร็จ

เกษม วัฒนชัย (2546, หน้า 25) ได้อธิบายไว้ว่า โรงเรียนเปรียบเสมือนองค์กรหนึ่งซึ่งมีองค์ประกอบใน 3 ฝ่าย ได้แก่

1. ฝ่ายเจ้าของ ซึ่งอาจเป็นรัฐหรือเอกชน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้ โดยมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายว่า ตั้งโรงเรียนขึ้น โดยมีเป้าหมายอะไร และวัตถุประสงค์อะไร
2. ฝ่ายนโยบาย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีบทบาทสำคัญมาก โดยหน้าที่หลักของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 ประการ คือ เจตนารมณ์ของเจ้าของสถานศึกษา ให้เป็นเป้าหมายการบริหารจัดการ แล้วมอบให้ฝ่ายบริหารกำหนดคน นโยบายเชิงบริหาร ติดตาม สนับสนุน ประเมินผลการบริหารจัดการ กำหนดการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษา เช่น ช้อบบังคับการประชุม จริยธรรม และระเบียบ เป็นต้น รับผิดชอบต่อโรงเรียนและชุมชน สำหรับบทบาทที่สำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ เพิ่มคุณค่าแก่สถานศึกษา โดยผ่านผู้เรียน ไปยังสังคม ศึกษาอดีตหรือขับเคลื่อนสู่อนาคต ตัดสินใจบนฐานข้อมูลและความเห็นที่ดีที่สุด โดยอาศัยความเป็นกลางและมีมาตรฐานเดียว
3. ฝ่ายปฏิบัติ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู โดยฝ่ายปฏิบัติมีหน้าที่สำคัญในการกำหนดคน นโยบายเชิงปฏิบัติ ทั้งนี้อาจมีการแบ่งหน้าที่ของฝ่ายปฏิบัติ เป็นฝ่ายจัดการ ฝ่ายวิชาการและฝ่ายสนับสนุน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 9-10) ขอบข่ายการบริหารงานของสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนบริบทและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
2. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของนักเรียน ชุมชนและท้องถิ่น
3. ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศและแนวปฏิบัติต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด
4. กำกับ ติดตาม ประเมินผลงานตามแผนงาน โครงการและประเมินผล ตลอดจนการพิจารณาความดีความชอบ การพัฒนาและการดำเนินการทางวินัยกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด
5. จัดตั้งงบประมาณและรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา
6. จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสมและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
7. ส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน สร้างความสัมพันธ์กับสถานศึกษาและสถาบันอื่นในชุมชน
8. จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ความร่วมมือในการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งการรายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในสถานศึกษาหรือตามที่ได้รับมอบหมายและตามที่กฎหมายกำหนด

พินิตา งามขุนทด (2549, หน้า 19) กล่าวว่าไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึงกระบวนการในการบริหารทรัพยากรในองค์กรอย่างเป็นลำดับ ขั้นตอน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของสถานการณ์เพื่อให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ความพอเพียงในสถานศึกษา แนวทางปฏิบัติเริ่มจาก ครู และผู้บริหารสถานศึกษา เล็งเห็นความสำคัญและน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ให้เป็นตัวอย่างเป็นแม่พิมพ์ / พ่อพิมพ์ที่ดี ทั้งในด้านการดำเนินชีวิต โดยยึดหลักคุณธรรม อาทิ ขยัน อดทน ใฝ่

เกี่ยวกับการพนันและอบายมุข ไม่ฟังเพื่อ ฯลฯ และพัฒนาระบบการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาฯ อาทิ ตั้งใจสอน หมั่นหาความรู้เพิ่มเติม เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียน กระตุ้นให้เด็กรักการเรียน คิดเป็น ทำเป็นและปลูกฝังคุณธรรมเพื่อเป็นการสร้างคนดีคนเก่ง ให้แก่สังคม สำหรับนักเรียน นักศึกษา ต้องรู้จักแบ่งเวลาเรียนเล่นและดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมและพอประมาณกับตนเอง ใฝ่หาความรู้ ใช้หลักวิชาและความรู้จริงในการตัดสินใจลงมือทำสิ่งต่าง ๆ คบเพื่อนเป็นกัลยาณมิตรรู้จักสามัคคีขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์แบ่งปัน กตัญญูรู้จักใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันทางศีลธรรมให้แก่ตนเองอาทิไม่ลักขโมยไม่พูดปดไม่สูบบุหรี่และไม่ดื่มสุรา ตัวอย่างความพอเพียงเช่น ครูต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้เด็กเห็น และนำไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ด้านการบริหารและการเรียนการสอนของโรงเรียนควรปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของแต่ละแห่ง โรงเรียนในเมืองก็ปรับให้เข้ากับวิถีชีวิตของคนในเมือง โรงเรียนในชนบทก็ปรับให้เข้ากับวิถีชีวิตในชนบท สอนให้นักเรียน นักศึกษา รู้รัก สามัคคี เรียนรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักการทำงานการปลูกผักสวนครัวการใช้ประโยชน์จากวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นสินค้า/งานหัตถกรรม มีการฝากเงินในธนาคารออมทรัพย์ของโรงเรียน จัดกิจกรรมลด ละ เลิกอบายมุข ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส สำหรับนักเรียนนักศึกษา ต้องมีวินัย เป็นเด็กดีมีความกตัญญู ตั้งใจเรียน และใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด รู้จักอดออม โดยใช้หลักรายได้ลบเงินออมเท่ากับรายจ่าย ขยันหมั่นเพียร เรียนรู้พัฒนา โดยใช้สติปัญญาอย่างรอบคอบ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552, หน้า 4)

สุนทร จงเพียร (2556, หน้า 28) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง หมายถึง การบริหารงานด้วยความประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยอาศัยผู้อื่นที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาหรือองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นการดำเนินการร่วมกับบุคคลอื่นหรือดำเนินการผ่านบุคคลอื่น เพื่อบริหารจัดการองค์กร เป้าหมายของการบริหารต้องสอดคล้องกับความต้องการหรือความจำเป็นของสังคมหรือชุมชน โดยสิ่งที่โรงเรียนทำจะต้องเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ชุมชน สังคมและประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 9) กรอบการประเมินสถานศึกษาพอเพียง ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 นโยบาย

- 1.1 มีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
- 1.2 มีการจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาทั้งแผนระยะยาวและแผนระยะสั้น
- 1.3 มีการจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
- 1.4 มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา และส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงองค์ประกอบที่ 2 วิชาการ
- 1.5 มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้เกี่ยวข้อง
- 1.6 มีคณะทำงานติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
- 1.7 การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษานั้นการมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล
- 1.8 มีการสรุปและรายงานผลเพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติองค์ประกอบที่ 3 งบประมาณ
- 1.9 มีการวางแผนบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.10 ดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.11 ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.12 นำผลการติดตามมาพัฒนา ปรับปรุง การบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- องค์ประกอบที่ 4 บริหารงานทั่วไป
- 1.13 บริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.14 ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้
เพื่อการอยู่อย่างพอเพียง ในสถานศึกษา ชุมชน

จากที่กล่าวมา การบริหารจัดการของสถานศึกษา ในสถานศึกษาที่น้อมนำหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา สรุปได้ว่า ด้านการบริหาร
จัดการสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานนโยบาย แผนงาน โครงการ โดยน้อมนำ
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ในด้านวิชาการที่ส่งเสริม
การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้ ด้านงบประมาณ มีการวาง
แผนการบริหารจัดการงบประมาณ การดำเนินการตามแผนงานงบประมาณ ติดตามผลการ
ดำเนินงานของสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านบริหารทั่วไป บริหาร
อาคารสถานที่ และจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
การประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริม
คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน

ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาทุกระดับ เป็นแนวทางหลักและ
องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์ทั้งหมดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิด
การเรียนรู้และพัฒนาในทุกด้านทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม สอดคล้อง
ตามอุดมการณ์ที่พึงประสงค์

ปริญญช พินุลสรารูธ (2549, หน้า 26) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาตาม
แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการศึกษามี 2 ส่วน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
สถานศึกษา และส่วนที่เป็นการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย หลักสูตรและสาระ
การเรียนรู้ในห้องเรียนและส่วนที่เรียนนอกห้องเรียนหรือที่เรียกกันว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้เริ่มจากการไปค้นหากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ที่มีคุณลักษณะ และการจัดการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือพอประมาณกับ
ศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของ โรงเรียนและชุมชนที่ตั้ง เช่น
มีการส่งเสริมให้ใช้ความรู้อย่างรอบอบระมัดระวัง ฝึกให้เด็กคิดเป็น ทำเป็นอย่างมีเหตุผล
และมีภูมิคุ้มกัน ส่งเสริมให้เด็กทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบ
ไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีวินัย มีสัมมาคารวะ ปลูกฝังจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม
สืบสานวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ สอนให้ผู้เรียน ยึดมั่นในหลักธรรม พัฒนาคนให้เขาทำ
ประโยชน์ให้กับสังคมและสิ่งแวดล้อม และตัวกิจกรรมเองก็ต้องยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกัน

ในด้านต่าง ๆ ถึงจะเปลี่ยนผู้อำนวยการ แต่กิจกรรมก็ยังดำเนินอยู่ อย่างนี้เรียกว่ามีภูมิคุ้มกัน เราไปค้นหากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างนี้ เพื่อให้มีตัวอย่างรูปธรรม ในการสร้างความเข้าใจ ภายในวงการศึกษาว่าหลักสูตรหรือกิจกรรมเพียงอย่างเดียวหมายความว่าอย่างไร และสามารถนำไปใช้ใน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างไรบ้าง หลังจากนั้น ก็ส่งเสริมให้บูรณาการการเรียนรู้ผ่าน กิจกรรมเหล่านี้ เข้าในการเรียนรู้สาระต่าง ๆ บูรณาการเข้ากับทุกวิชา เช่น ชีววิทยา ทำให้เกิด สมดุลทางสิ่งแวดล้อม บูรณาการเข้ากับวิชาคณิตศาสตร์ก็ได้ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สุข ศึกษา การงานอาชีพต่าง ๆ ได้หมด ไม่ใช่เฉพาะวิชาสังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ ก็มีวัตถุประสงค์ให้ทุกชั้นเข้าใจหลักสูตรหรือกิจกรรมเพียงและ สามารถประยุกต์ใช้ได้ แต่ถ้าทุกชั้นเขียนเหมือนกันหมดก็จะมีปัญหาทางปฏิบัติ จึงต้อง กำหนดขอบเขตที่ชัดเจนในการเรียนการสอนของแต่ละชั้น ดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เน้นให้เด็กพึ่งตนเองได้ หรือใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคล และครอบครัว เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ช่วยเหลือคุณพ่อคุณแม่ล้างจานชาม เก็บขยะ ไปทิ้ง กวาดบ้าน จัดหนังสือไปเรียนเอง แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 วิเคราะห์ รายจ่ายของครอบครัว เราจะมีเป็นตารางรอกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของครอบครัว คุณแม่ซื้อ อะไรบ้าง คุณพ่อซื้ออะไรบ้าง เด็กจะรู้พ่อแม่หาเงินมายากแค่ไหน เช่น ยาสิฟันหลอดละ 46 บาท จะต้องไม่เอามานับเล่น จะต้องสอน ให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งของ ให้เด็กตระหนักถึง คุณค่าของเงินทอง จะได้ฝึกนิสัยประหยัด ครอบครัว มีรายได้และรายจ่ายเท่าไร เด็กจะได้ฝึก จิตสำนึกและนิสัยพอเพียง มีหลายโรงเรียนทำแล้ว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สอนให้รู้จัก แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สอนให้เด็กพอเพียงระดับ โรงเรียน หรืออาจจะให้เด็กทำ โครงการก็ได้เริ่มวิเคราะห์รายจ่ายของครอบครัว นำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไป ประยุกต์ใช้กับ โรงเรียน เด็กในช่วงชั้นนี้ก็ต้องรู้จักโรงเรียน เช่น โรงเรียนมีต้นไม้กี่ต้น โรงเรียนจะต้องจัดการขยะอย่างไร โรงเรียนมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอะไรบ้าง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เด็กสามารถประยุกต์ใช้กับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ของชุมชน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เตรียมคนให้เป็นคนที่ดีต่อประเทศชาติสามารถทำ ประโยชน์ให้กับสังคมได้ ต้องเริ่มเข้าใจความพอเพียงระดับประเทศ เช่น ของเราเสียดุลการค้า ระหว่างประเทศหรือว่าทางสิ่งแวดล้อมสถานการณ์เป็นอย่างไร ด้านสังคมเป็นอย่างไร แดกแยกหรือสามัคคี นี่เป็นการเตรียมตัวให้เด็กแต่ละชั้นส่งต่อกัน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบน พื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่าง มีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองและพลโลก ซึ่งได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียนข้อที่ 5 คือ “อยู่อย่างพอเพียง” ไว้ในจำนวน 8 ข้อ ดังนี้ คือ รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ ชื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้ สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมอง และพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่ม สารการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ ภาษาต่างประเทศ ในแต่ละกลุ่มสารการเรียนรู้ได้ กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย สำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้น มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะ มาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการ ประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมทั้งการทดสอบระดับเขต พื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 3-5)

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และ คุณลักษณะสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้

และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ ภาษาไทย ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะและวัฒนธรรมการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสาร ความชื่นชม การเห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย และภูมิใจในภาษาประจำชาติ คณิตศาสตร์ประกอบด้วย การนำความรู้ทักษะและกระบวนการทาง คณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหา การดำเนินชีวิต และศึกษาต่อ การมีเหตุมีผล มีเจตคติที่ดี ต่อคณิตศาสตร์ พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ วิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย การนำความรู้ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และ แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิววิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และ จิตวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย การอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย สุขศึกษาและ พลศึกษา ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะและเจตคติในการสร้างเสริมสุขภาพพลานามัยของ ตนเองและผู้อื่น การป้องกันและปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพอย่างถูกวิธี และทักษะ ในการดำเนินชีวิต ศิลปะ ประกอบด้วย ความรู้และทักษะในการคิดริเริ่มจินตนาการ สร้างสรรค์งานศิลปะ สุนทรียภาพและการเห็นคุณค่าทางศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และเจตคติในการทำงาน การจัดการ การดำรงชีวิต การประกอบ อาชีพและการใช้เทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะเจตคติและ วัฒนธรรมการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 7)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเอาไว้ใน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส.3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจ พอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพราะสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม (สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา, 2551, หน้า 1-4)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนานักเรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะ พื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้เต็มตามศักยภาพ ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนข้อที่ 5 คือ “อยู่อย่าง พอเพียง” ไว้ในจำนวน 8 ข้อ และได้กำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักการของเศรษฐกิจ พอเพียงเอาไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส.3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจ หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 9) กรอบการประเมิน สถานศึกษาพอเพียง ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การนำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2.3 มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน หน่วย การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบที่ 2 การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียน การสอน

2.4 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในทุกระดับชั้น

2.5 คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

2.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

2.7 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบที่ 3 สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.8 จัดหา ผลิต ใช้ เผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน

2.9 จัดทำ พัฒนา เผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

2.10 ใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาในชุมชน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง

องค์ประกอบที่ 4 การวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.11 จัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.12 ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.13 รายงานผลการประเมิน และนำมาปรับปรุง พัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.14 จัดแสดง เผยแพร่ ประมวล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้

จากที่กล่าวมาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา สรุปได้ว่า หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามมาตรฐานการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การนำหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่เสริมสร้างพัฒนา คุณลักษณะ “อยู่อย่างพอเพียง” ของผู้เรียน

ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 2-8) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกชั้นตอน ได้แก่ การศึกษา วิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษา และท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน มีหลักการสำคัญ ดังนี้

3.1 มีการกำหนดเป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และครอบคลุมผู้เรียนทุกคน

3.2 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพ ตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ และความเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ

3.3 เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญคุณให้เป็น ประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3.4 เป็นกิจกรรมที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน องค์กรและหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีแนวการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสมัครใจ
2. ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย ฝึกการทำงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ตลอดจนสะท้อนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ของผู้เรียน
3. จัดกิจกรรมอย่างสมดุลทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีความสมดุลในการจัดกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่ม รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมในและนอกสถานที่
4. จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีการสำรวจและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนอย่างเป็นระบบ เน้นการคิดวิเคราะห์และใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรม

5. ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แบบร่วมมือมากกว่าเน้นการแข่งขัน บนพื้นฐานการปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย

สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้หลากหลายรูปแบบและวิธีการ โดยมีขอบข่าย ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น ในลักษณะเป็นกระบวนการเชิงบูรณาการ โดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนสามารถบูรณาการระหว่างกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

2. เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ตลอดจนเห็นแนวทางในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคม ในลักษณะต่าง ๆ สนับสนุนค่านิยมที่ดีงามและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4. เป็นกิจกรรมที่ฝึกการทำงานและการให้บริการด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ความเป็นพลเมืองดีและความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 9) กรอบการประเมินสถานศึกษาพอเพียง ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

3.1 มีกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถ แก้ปัญหา พัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.4 ติดตามผล การจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 3.5 นำผลการติดตามมาใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- องค์ประกอบที่ 2 กิจกรรมนักเรียน
- 3.6 มีแผนงาน โครงการ ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน ให้อยู่อย่างพอเพียง
- 3.7 จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด หรือผู้นำเพื่อประโยชน์ สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.8 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง ชุมนุม ชมรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.9 มีการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม หลักคำสอนทางศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.10 ติดตามผลการจัดกิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.11 นำผลการติดตามมาปรับปรุง พัฒนา กิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
- 3.12 มีแผนงาน โครงการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.13 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาสถานศึกษา/ชุมชน ด้านเศรษฐกิจหรือ สังคม หรือสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.14 ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของผู้เรียน เพื่อบริการสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.15 นำผลการติดตามผลการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาของผู้เรียน เพื่อบริการสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- จากที่กล่าวมากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในสถานศึกษาที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมแนะแนว ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ให้ผู้เรียน ได้รู้จักการวางแผนชีวิตตนเอง ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ให้สามารถแก้ปัญหา และพัฒนาตนเอง ได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี มีแผนงาน โครงการกิจกรรม

นักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม ชมรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรม หลักคำสอนทางศาสนา ในการจัดกิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารงานบุคคล และมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากความเจริญของวิทยาการต่าง ๆ ตลอดจนเทคนิคในการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถของบุคคลเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สมาน รังสิโยภฤกษ์ (2535, หน้า 80) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานที่ดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน อันจะเป็นผลให้ปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งการพัฒนาบุคลากรเป็นขบวนการที่จะเสริมสร้างความรู้ และเปลี่ยนแปลง ผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ วิธีการในการทำงานอันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้น พอสรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การเพิ่มเติมความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำงานด้วยความสุข

ธีระวุฒิ เจริญราษฎร์ และคณะ (2536, หน้า 175) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการให้บุคคลในหน่วยงานหรือองค์การ ความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานที่กำลังปฏิบัติหรือจะปฏิบัติ เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ประสบการณ์ ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อจะได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุจุดมุ่งหมายของหน่วยงานหรือองค์การในที่สุด

ดิลก พัฒนวิชัยโชติ และคณะ (2539, หน้า 119) ได้กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มากขึ้น หรือการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ การให้ความรู้ แนวคิดใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานแก่บุคคลหรือการพัฒนาบุคลากร คือการให้การศึกษา ให้ความรู้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น

ชัยยุทธ ศิริสุทธิ (2545, หน้า 42) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ ให้มีคุณภาพประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจแก่องค์กร

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546, หน้า 779) ได้ให้ความหมายของคำว่า “พัฒนา” คือ ทำให้เจริญ ดังนั้นการพัฒนาจึงหมายถึง การทำให้เจริญ “บุคลากร” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 (2546, หน้า 629) ได้ให้ความหมายของคำว่า “บุคลากร” คือ ผู้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการพัฒนาบุคลากร คือการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานให้ปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

แคทเทเตอร์ (Casterter, 1996, p. 220) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรว่า หมายถึง การที่องค์กรจัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่บุคลากรในองค์กรอย่างต่อเนื่องเป็นผลให้บุคคลเกิดการปรับปรุง การปฏิบัติงานของตนเอง

แมกจินสัน (Magginson, 1998, p. 307) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรว่า หมายถึง ความพยายามใดๆที่จะให้สมรรถภาพเชิงสร้างสรรค์ของบุคคลแต่ละคนสอดคล้องกับงานในหน้าที่ของตนที่ต้องปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 9) กรอบการประเมินสถานศึกษาพอเพียง ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.1 มีแผนงาน โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้เข้าใจและตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.2 ประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่

4.3 ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ

4.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตการปฏิบัติการกิจหน้าที่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แก่บุคลากรของสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 การติดตามและขยายผล

4.5 ติดตามผลการดำเนินโครงการ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.6 นำผลการติดตามมาปรับปรุง พัฒนา การดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและ
สาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.7 ขยายผลและเผยแพร่ ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ของ
บุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากที่กล่าวมาการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ในสถานศึกษาที่น้อมนำหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา สรุปได้ว่า การพัฒนา
บุคลากร หมายถึง การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดทำแผนงาน โครงการพัฒนาบุคลากร ติดตามผลการดำเนินงาน
ขยายผล และเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเข้าร่วม
ประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ ส่งเสริมให้บุคลากร
แสวงหาความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมส่งเสริม
การดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แก่บุคลากร
ของสถานศึกษา

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พุทธศักราช 2545 มาตรา 37 และมาตรา 38 ให้ความหมายของเขตพื้นที่การศึกษาว่า
เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สถานที่ที่บริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคำนึงถึงปริมาณ
สถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่น เว้นแต่
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ในกรณีที่เขตพื้นที่การศึกษา
ไม่อาจบริหารและจัดการได้ตามวรรคหนึ่ง กระทรวงอาจจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ดังต่อไปนี้ เพื่อเสริมการบริหารและการจัดการของเขตพื้นที่การศึกษา

1. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
จิตใจ สติปัญญา สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ
2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดในรูปแบบการศึกษา นอกกระบบหรือ
การศึกษาตามอัธยาศัย
3. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ
4. การจัดการศึกษาทางไกลและการศึกษาที่ให้บริการในหลายเขตพื้นที่
การศึกษา

ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาให้มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่ การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของ บุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่ การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 (กลุ่มนโยบายและแผนงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3, 2558, หน้า 1-19)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตั้งอยู่เลขที่ 110 ถนนสีปสหการ อำเภอ นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31110 ให้บริการทางการศึกษารอบคลุมพื้นที่ 8 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอนางรอง อำเภอหนองกี่ อำเภอหนองหงส์ อำเภอโนนสุวรรณ อำเภอปะคำ อำเภอโนนดินแดง อำเภอละหานทราย และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

วิสัยทัศน์ (Vision) :

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีคุณภาพตามมาตรฐาน ธรรมาภิบาลเป็นเลิศ

พันธกิจ (Mission) :

1. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาปฐมวัยแก่ประชากรวัยเรียนทุกคน ให้ได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีความรู้และคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษา ด้วยระบบ การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนำไปสู่คุณภาพการศึกษาระดับสากล
2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

เป้าประสงค์ (Goals) :

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานและพัฒนาสู่ความเป็นสากล
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับ โอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 และสถานศึกษาในสังกัดเข้มแข็ง เป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาตรฐานการศึกษาปฐมวัย และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อมูลโรงเรียน มีจำนวน 231 โรงเรียน

1. สถานศึกษาของรัฐ 216 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 45,659 คน จำนวนครู 2,619 คน

2. สถานศึกษาของเอกชน 15 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 9,175 คน จำนวนครู 343 คน

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

การส่งเสริมให้สถานศึกษานำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปดำเนินการให้เป็นรูปธรรม สร้างผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ พึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตระหนักถึงความสำคัญของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา จึงได้จัดทำกลยุทธ์และแนวดำเนินการ ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ในปี 2552 (ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา, 2552, หน้า 2-5)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

2. เพื่อให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

2.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

2.3 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

วิสัยทัศน์

ภายในปี 2558 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาให้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ

1. พัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. พัฒนาบุคลากร
3. พัฒนาระบบการนิเทศ ติดตามและประเมินผล
4. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เป้าหมาย

ภายในปี 2554 สำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงแบบอย่าง สถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงเครือข่าย ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาและประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางในการขับเคลื่อน

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางในการขับเคลื่อน

1. ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

2. จัดทำแนวดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

2.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

2.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

2.3 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร

แนวทางในการขับเคลื่อน

ฝึกอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา
ให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปบูรณาการสู่การบริหารจัดการและ
การจัดการเรียนการสอน

กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนากระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผล
แนวทางในการขับเคลื่อน

การนิเทศ ติดตามและประเมินผล เพื่อทราบการดำเนินงานการน้อมนำหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารและการจัดการเรียนการสอนมีแนวทาง ดังนี้

- 3.1 จัดให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลระดับเขตพื้นที่และระดับ
สถานศึกษา
- 3.2 กำหนดรูปแบบ แนวทาง เครื่องมือและคู่มือในการติดตามและประเมินผล
- 3.3 ดำเนินการติดตาม ประเมินผลและรายงานผล

กลยุทธ์ที่ 4 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้
แนวทางในการขับเคลื่อน

- 4.1 เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ โดยจัดทำสื่อในรูปแบบต่างๆ
- 4.2 จัดนิทรรศการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้

จากการศึกษาบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
สรุปได้ว่า มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ที่ชัดเจนในการพัฒนาระบบการบริหาร
สนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการ
ศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้
ดำเนินการศึกษาในครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สมดี สมพวงภักดี (2550, หน้า 89-91) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี รับรู้สภาพการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นด้านงบประมาณรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของผู้บริหาร และครูผู้สอน โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร โรงเรียนมีการรับรู้สภาพการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่าครูผู้สอน ผลการศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามขนาด โรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการรับรู้สภาพการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่าผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก ผลการศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามขนาด โรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอน โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการรับรู้สภาพการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่าครูผู้สอน โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก

ปริศนา กลั่นเขตรกรรม (2553, หน้า 111-127) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานการบูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำหลักสูตรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ พบว่าผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการบูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำหลักสูตรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ ใน 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนสอน ด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษา และด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการศึกษา ในภาพรวม พบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น

รายด้านพบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับ มากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการบูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำ หลักสูตรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำแนกตาม โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

พรชัย อามุกะ (2553, หน้า 128-129) ได้ศึกษาประสิทธิผลการบริหาร โรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหาร โรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการบริหาร โรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการพัฒนาบุคลากร ไม่มีความแตกต่างกัน และเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหาร โรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ ในโรงเรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 2 ที่มีลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหาร โรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่แตกต่างกัน

นภาดาว เกตุสุวรรณ (2555, หน้า 81-83) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียงกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา รองลงมาคือ การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผล ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียงกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาพอเพียง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียงกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บัญชา กัทกุลวิศาล (2555, หน้า 126-131) ได้ศึกษาปัจจัยทางวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่า วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง อยู่ในระดับค่อนข้างสูงถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ความมีคุณภาพ การตัดสินใจ และการมอบอำนาจ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.862 และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 74.30 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำพันธ์ มานนอก (2556, หน้า 81) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่าตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รูปแบบการบริหารจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่เหมาะสม คือ ควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรทราบเกี่ยวกับโครงการเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากร สร้างกระบวนการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์กรการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนจัดทำแผนงาน/โครงการเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน เปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และกำหนดทิศทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความหลากหลายของเนื้อหา

สุนทร จงเพียร (2556, หน้า 127-128) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า การบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด การบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีประสบการณ์ต่างกัน ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

เบญจมาพร โยเกษณ์ (2558, หน้า 140) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิษฐ์ เขต 2 พบว่า รูปแบบด้านงบประมาณ สถานศึกษามีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ สำรวจความต้องการใช้งบประมาณของแต่ละฝ่าย โครงการที่ต้องจัดทำ และประเมินผลความต้องการเบื้องต้น ประชุมวางแผนการใช้งบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำแผนงบประมาณให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เสนอแผนงบประมาณให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาทราบเพื่อขอความเห็นชอบ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งงานแต่ละโครงการ ใช้งบประมาณตามที่ได้วางแผนไว้ โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ บันทึกการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ติดตามการใช้งบประมาณ ประเมินผล โครงการอย่างสม่ำเสมอ สรุปผลการใช้งบประมาณ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณางบประมาณในปีต่อไป และชี้แจงรายละเอียดการใช้งบประมาณ ต่อบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาพอเพียงนั้น ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องมีการวางแผนในการบริหารจัดการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดให้บุคลากรได้เข้าอบรมเพื่อนำความรู้สู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการร่วมกับคณะครู และมีการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานอย่างจริงจัง

งานวิจัยต่างประเทศ

เคซุเทล (Desaulte, 1978, pp. 4-A) ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในรัฐคาโกตาเหนือ สหรัฐอเมริกา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ควรใช้เวลาส่วนใหญ่ในการจัดการเรียนการสอนและยังมีความเห็นต่อ ไปอีกว่า ควรปฏิบัติหน้าที่ให้มากกว่าที่ปฏิบัติอยู่แล้วและถือเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียน

แมคคาธี (Mcathy, 1976, pp. 705) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการบริหารวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และครู ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มครูมีความเห็นไม่สอดคล้องกับผู้บริหารฝ่ายวิชาการเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงานวิชาการ เรื่องการสังเกตการณ์ การสอน การวัดผลและประเมินผล การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ ความรับผิดชอบในการตัดสินใจของคณะกรรมการ

แมททอกซ์ (Mattox, 1978, pp. 6061-A) ได้ศึกษาความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา รัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา พบว่า ความต้องการในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นความต้องการมีความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ

การนิเทศและการประเมินผล และต้องการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

เวน (Wayne, 1980, p. Abstract ; อ้างถึงใน ชุตินา ไตรบุทชยงค์, 2549, หน้า 56) ได้ศึกษาการรับรู้บทบาทการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา แห่งรัฐเวอร์จิเนีย ผลการวิจัย พบว่า ในด้านความรับผิดชอบและขอบข่ายงานที่มีอันดับความสำคัญสูง ได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน การแนะนำงานบริหารและงานวิชาการ งานนิเทศ การศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ผู้รับผิดชอบมาก คือ ครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่เกี่ยวกับ เวลาที่ใช้ทำงาน งานที่ครูใช้เวลามากที่สุด คือ งานนิเทศการศึกษา งานเกี่ยวกับหลักสูตร งานการสอนและแนะแนว เทคนิคนี้ครูใหญ่ใช้นิเทศได้ผล ได้แก่การเยี่ยมชั้นเรียน การประชุม ส่วนวิธีที่ได้ผลน้อยที่สุด คือ การใช้เอกสารเผยแพร่

เบย์ (Bray, 2003, pp. 204-206) ได้ศึกษาปัญหาผลกระทบที่เกิดจากการควบคุม การจัดการศึกษาที่รวมถึงการล้วงลูกการตัดสินใจ กำหนดนโยบายเปลี่ยนแปลงไปมาของ ผู้บริหารระดับสูง ทำให้สถานศึกษาต้องขาดความเป็นเอกภาพในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องวุ่นกับการปรับเปลี่ยน ปฏิรูปโครงสร้าง กิจกรรม ต่าง ๆ จนไม่มีเวลาพอที่จะเตรียมการสอนและสอนนั้น ขัดแย้งกับหลักการกระจายอำนาจ และนำไปสู่ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารงานในโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ให้เกิด ประสิทธิภาพในด้านการบริหารงาน ผู้นำ องค์กรและคุณลักษณะของผู้บริหารนั้น ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหรือ ผู้ที่มีอำนาจใน การบริหารจัดการศึกษาใน โรงเรียนนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องทำความเข้าใจ ให้ถ่องแท้ ก่อนจะขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และการที่ผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการศึกษา จะทำให้โรงเรียน ได้รับประโยชน์ สูงสุด แต่ในด้านการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องใช้ระบบประกันคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา มีการพัฒนา นโยบายอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบมาตรฐาน จากส่วนกลางในด้านการเรียนของผู้เรียนนั้นต้องยึดหยุ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดี เก่ง และมีความสุข ในการปฏิบัติงานของ ผู้บริหาร กระบวนการที่จะทำให้ภาระงานในสถานศึกษา คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหาร งบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไปสำเร็จลุล่วงตามจุดประสงค์

ประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยการหรือชี้นำ และการควบคุม การนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารงานใน โรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีประสิทธิภาพครบถ้วน เชื่อว่า จะทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ซึ่งมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากรที่ศึกษา ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 2,962 คน จำแนกเป็นครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 553 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1,929 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 480 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555, หน้า 148-149) ได้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 343 แล้วทำการสุ่มตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แสดงในตาราง 3.1

ตาราง 3.1

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

อำเภอ	ขนาด โรงเรียน	ประชากร	
		ครู	กลุ่มตัวอย่าง ครู
นางรอง	เล็ก	173	20
	กลาง	471	54
	ใหญ่	73	8
ละหานทราย	เล็ก	86	10
	กลาง	310	35
	ใหญ่	125	14
หนองกี่	เล็ก	109	11
	กลาง	294	34
	ใหญ่	46	5
ปะคำ	เล็ก	41	5
	กลาง	240	28
	ใหญ่	24	8
หนองหงส์	เล็ก	79	9
	กลาง	248	28
	ใหญ่	51	6
โนนสุวรรณ	เล็ก	12	1
	กลาง	72	8
	ใหญ่	61	7
โนนดินแดง	เล็ก	16	3
	กลาง	98	11
	ใหญ่	72	8
เฉลิมพระ เกียรติ	เล็ก	37	4
	กลาง	196	22
	ใหญ่	28	3
รวม		2,962	343

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่เกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับการปฏิบัติเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 100)

เกณฑ์	แปลความหมาย
5	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
4	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
3	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
2	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended form) เกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการจากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อสร้างแบบสอบถาม
3. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

4. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC : Index of Item Objective Congruence) จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

5.1 นายศราวุธ ขุนนอก ค.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านลำนางรอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

5.2 นายวิโรจน์ เหลือหลาย ค.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านป่าไม้สหกรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

5.3 นายณัฐภัทร ป่องนาน ศษ.ม. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนมิตรภาพ โนนสมบูรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผล

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกข้อ นำมาปรับภาษาแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง เพื่อที่จะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนจะนำไปทดลองใช้

7. นำแบบแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำผลที่ได้มาหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

7.1. หาค่าอำนาจจำแนก โดยการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ หาค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อ ทั้งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่าง ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยกำหนดข้อที่มีค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไป (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555, หน้า 260) ผลปรากฏว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ ได้ค่า t อยู่ระหว่าง 1.81-7.78 ถือว่าใช้ได้

7.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98 ซึ่งมีค่าสูง

8. นำแบบสอบถามมาจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการส่งแบบสอบถามไปถึงผู้บริหารสถานศึกษา และการส่งคืนมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. เมื่อถึงกำหนด ผู้วิจัยไปปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองจากตู้รับ-ส่งหนังสือ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
3. กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในกำหนด ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเอง การติดต่อ ประสานขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากครูในโรงเรียน หรือที่ปฏิบัติงานใกล้เคียง เพื่อให้ ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าที่ต้องการ การวิเคราะห์ข้อมูล ในแต่ละประเด็น มีดังต่อไปนี้
 - 4.1 การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง
 - 4.2 การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามระดับความคิดเห็นของครูผู้สอน วิเคราะห์ด้วยการ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตาราง ประกอบความเรียง โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลความหมาย ดังนี้

เกณฑ์ในการแปลความหมาย มีดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 100)

ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
4.51 – 5.00	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามระดับความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน โดยการวิเคราะห์ ค่า t-test แบบ Independent กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4.4 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามระดับความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) หรือ F-test กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านแล้วจะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเซฟเฟ (Scfaffe' Method)

4.5 วิเคราะห์ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยจัดคำตอบเป็นประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555, หน้า 244)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม
 $\sum R$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหา
 ทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. อำนาจจำแนก ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยวิธีหาค่าอัตราส่วนวิกฤติ t เป็นรายข้อ ตามวิธีการของ t-test โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555, หน้า 2260)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
 \bar{X}_H แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนสูง
 \bar{X}_L แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
 S_H^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง
 S_L^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
 n แทน จำนวนคนในกลุ่มสูง หรือกลุ่มต่ำที่นำมาวิเคราะห์

3. ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555, หน้า 261)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α	แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
K	แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
S_i^2	แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
S_t^2	แทน ความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

สถิติพื้นฐาน

1. ร้อยละ (P) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555, หน้า 303)

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{ตัวเลขที่ต้องการเปรียบเทียบ} \times 100}{\text{จำนวนเต็ม}}$$

2. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555, หน้า 304)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน จำนวนข้อมูล

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้
(ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555, หน้า 304)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน โดยการวิเคราะห์ค่า t-test แบบ independent กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555, หน้า 322)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบ t-test

\bar{X}_1 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

\bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ที่แตกต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) หรือการทดสอบค่าเอฟ (F-test) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555, หน้า 322)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าความแข็งแกร่งของ F
 MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วจะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe' Method) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555, หน้า 322)

$$CV_d = \sqrt{(K-1)(F^*)(MS_{within})\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}$$

เมื่อ CV_d แทน ค่าวิกฤตเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่
 K แทน จำนวนกลุ่มในกลุ่มตัวอย่าง
 F^* แทน ค่า F ที่เปิดจากตาราง (Critical Value)
 MS_{within} แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่มที่คำนวณไว้แล้ว
 ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน
 n_1, n_2 แทน จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

\bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าที
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าเอฟ
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ การปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปรากฏผลดังตาราง 4.2-4.6 ต่อไปนี้

ตาราง 4.2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ตามความคิดเห็น
ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	\bar{X}	S.D	ความหมาย	อันดับที่
1	การบริหารจัดการสถานศึกษา	4.08	0.52	มาก	3
2	หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.06	0.50	มาก	4
3	การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.10	0.55	มาก	2
4	การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	4.11	0.50	มาก	1
	รวมเฉลี่ย	4.09	0.49	มาก	

จากตาราง 4.2 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ตามความคิดเห็นของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ย
สูงไปหาค่าได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.11$) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.10$) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.08$) และด้านหลักสูตรและการจัด
การเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ

ตาราง 4.3

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	\bar{X}	S.D	ความหมาย	อันดับที่
1	มีนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา	4.24	0.69	มาก	1
2	มีแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาขับเคลื่อนในสถานศึกษา	4.19	0.70	มาก	2
3	มีการติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.06	0.67	มาก	7
4	ดำเนินการตาม โครงการด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน	4.06	0.65	มาก	7
5	ติดตามผล แผนงานด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน	4.06	0.79	มาก	7
6	นำผลการติดตามไปพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน	3.96	0.77	มาก	11
7	มีการวางแผนบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.15	0.75	มาก	4
8	ดำเนินการตามแผนงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.18	0.71	มาก	3
9	นำผลการติดตามไปพัฒนาการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.94	0.64	มาก	12
10	บริหารอาคารสถานที่ จัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.14	0.74	มาก	5

ตาราง 4.3 (ต่อ)

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	\bar{X}	S.D	ความหมาย	อันดับที่
11	ประสานสัมพันธ์ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน	4.08	0.73	มาก	6
12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการเป็นอยู่อย่างพอเพียง	4.02	0.80	มาก	10
รวมเฉลี่ย		4.08	0.52	มาก	

จากตาราง 4.3 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ข้อที่ 1 มีนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาคือ ข้อที่ 2 มีแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 9 นำผลการติดตามไปพัฒนาการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.94$)

ตาราง 4.4

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	\bar{X}	S.D	ความหมาย	อันดับที่
ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน					
13	มีการจัดหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น	4.23	0.71	มาก	2

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	\bar{X}	S.D	ความหมาย	อันดับที่
14	มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.24	0.72	มาก	1
15	มีการนิเทศ ติดตาม การนำหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.98	0.72	มาก	7
16	มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.70	0.73	มาก	10
17	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.17	0.77	มาก	3
18	ใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.13	0.76	มาก	5
19	จัดทำแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.13	0.73	มาก	5
20	ใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน เสริมสร้างการพัฒนาคุณลักษณะอย่างพอเพียงของผู้เรียน	4.15	0.71	มาก	4
21	ใช้วิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.98	0.69	มาก	7
22	จัดแสดง เผยแพร่ ประมวล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้	3.81	0.68	มาก	9
รวมเฉลี่ย		4.06	0.50	มาก	

จากตาราง 4.4 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ข้อที่ 14 มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาคือ ข้อที่ 13 มีการจัดหน่วย การเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้นยกเว้นเรื่องจัดทำแหล่งเรียนรู้ใน สถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.23$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 16 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.70$)

ตาราง 4.5

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ตามความคิดเห็นของ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	\bar{X}	S.D	ความหมาย	อันดับที่
	ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน				
23	จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผน ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.14	0.66	มาก	5
24	มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหา ของตนเองได้ อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	4.19	0.72	มาก	3
25	มีแผนงาน โครงการ ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง	4.20	0.74	มาก	2
26	จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี สอดคล้องกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.22	0.77	มาก	1
27	ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง ชุมนุม ชมรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.10	0.76	มาก	7

ตาราง 4.5 (ต่อ)

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	\bar{X}	S.D	ความหมาย	อันดับที่
28	มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.16	0.76	มาก	4
29	มีการติดตาม ประเมินผล การจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.97	0.65	มาก	9
30	มีการนำผลการติดตามมาปรับปรุง พัฒนา กิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.96	0.72	มาก	10
31	มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.03	0.63	มาก	8
32	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา สิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.12	0.70	มาก	6
รวมเฉลี่ย		4.10	0.55	มาก	

จากตาราง 4.5 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ข้อที่ 26 จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.22$) รองลงมาคือ ข้อที่ 25 มีแผนงาน โครงการ ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง ($\bar{X} = 4.20$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 30 มีการนำผลการติดตามมาปรับปรุง พัฒนา กิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.70$)

ตาราง 4.6

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาโดยรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	\bar{X}	S.D	ความหมาย	อันดับที่
	ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา				
33	มีโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.24	0.71	มาก	1
34	ศึกษาคูงานแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการปฏิบัติหน้าที่	4.21	0.68	มาก	2
35	ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้ เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างสม่ำเสมอ	4.12	0.72	มาก	5
36	จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรของสถานศึกษา	4.13	0.68	มาก	4
37	ติดตามผลการดำเนิน โครงการ กิจกรรมพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.12	0.71	มาก	5
38	นำผลการติดตามมาพัฒนา การดำเนิน โครงการ กิจกรรมพัฒนาบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.08	0.69	มาก	7
39	เผยแพร่ ผลการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.98	0.63	มาก	10
40	บุคลากรของสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.19	0.63	มาก	3

ตาราง 4.6 (ต่อ)

ข้อ	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	\bar{X}	S.D	ความหมาย	อันดับที่
41	บุคลากรดำเนินชีวิต ด้านเศรษฐกิจ อย่างสอดคล้อง กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.06	0.60	มาก	9
42	บุคลากรดำเนินชีวิต พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ทางวัฒนธรรม จากกระแสโลกาภิวัตน์	4.07	0.64	มาก	8
รวมเฉลี่ย		4.11	0.50	มาก	

จากตาราง 4.6 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อที่ 33 มีโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาคือ ข้อที่ 34 ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 39 เผยแพร่ ผลการปฏิบัติ การกิจหน้าที่ของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.98$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ การปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน ปรากฏผลตามตาราง 4.7-4.13 ดังนี้

ตาราง 4.7

เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	ประสบการณ์การปฏิบัติงาน				t	p-value
		ต่ำกว่า 10 ปี		10 ปี ขึ้นไป			
		\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1	การบริหารจัดการสถานศึกษา	4.21	0.56	4.01	0.48	3.38*	.00
2	หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.18	0.49	4.00	0.50	3.15*	.00
3	การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.26	0.58	4.01	0.50	4.05*	.00
4	การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	4.24	0.49	4.04	0.49	3.62*	.00
	รวมเฉลี่ย	4.22	0.52	4.01	0.47	3.73*	.00

* $P < .05$

จากตาราง 4.7 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ การปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.8

เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	6.81	3.40	13.23*	.00
	ภายในกลุ่ม	336	86.56	0.25		
	รวม	338	93.37			
ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	10.24	5.12	22.30*	.00
	ภายในกลุ่ม	339	77.86	0.23		
	รวม	341	88.11			
ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	10.12	5.06	18.45*	.00
	ภายในกลุ่ม	337	92.46	0.27		
	รวม	339	102.59			
ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	8.36	4.18	17.89*	.00
	ภายในกลุ่ม	338	78.95	0.23		
	รวม	340	87.31			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	8.77	4.38	19.54*	.00
	ภายในกลุ่ม	330	74.07	0.22		
	รวม	332	82.84			

* $P < .05$

จากตาราง 4.8 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ ดังตาราง 4.9-4.12 ดังนี้

ตาราง 4.9

เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวม เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.06	4.19	3.75
ขนาดเล็ก	4.06	-	0.13	0.31*
ขนาดกลาง	4.19		-	0.44*
ขนาดใหญ่	3.75			-

* $P < .05$

จากตาราง 4.9 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่เกี่ยวกับความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ไม่แตกต่าง

ตาราง 4.10

เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.09	4.16	3.78
ขนาดเล็ก	4.09	-	0.07	0.31*
ขนาดกลาง	4.16		-	0.38*
ขนาดใหญ่	3.78			-

* $P < .05$

จากตาราง 4.10 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่เกี่ยวกับความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่าง

ตาราง 4.11

เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.02	4.17	3.70
ขนาดเล็ก	4.02	-	0.15	0.32*
ขนาดกลาง	4.17		-	0.47*
ขนาดใหญ่	3.70			-

* $P < .05$

จากตาราง 4.11 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่เกี่ยวกับความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่าง

ตาราง 4.12

เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.06	4.21	3.75
ขนาดเล็ก	4.06	-	0.15	0.31*
ขนาดกลาง	4.21		-	0.46*
ขนาดใหญ่	3.75			-

* $P < .05$

จากตาราง 4.12 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่เกี่ยวกับความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่าง

ตาราง 4.13

เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.07	4.21	3.79
ขนาดเล็ก	4.07	-	0.14	0.28*
ขนาดกลาง	4.21		-	0.42*
ขนาดใหญ่	3.79			

* $P < .05$

จากตาราง 4.13 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่เกี่ยวกับความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่าง

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปรากฏผลดังตาราง 4.14-4.17
ต่อไปนี้

ตาราง 4.14

จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. โรงเรียนควรขอรับงบประมาณสนับสนุนจากภายนอก	25	37.31
2. ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ	16	23.88
3. ควรมีการประชุม ติดตามผลการดำเนินการจนกว่า จะประสบผลสำเร็จ	12	17.91
4. ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียน	10	14.92
5. ผู้บริหารต้องศึกษาบริบทต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มากขึ้น	4	5.97
รวม	67	100

จากตาราง 4.14 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหาร
สถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการบริหาร
จัดการสถานศึกษา มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน 67 คน โดยประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ
โรงเรียนควรขอรับงบประมาณสนับสนุนจากภายนอก คิดเป็นร้อยละ 37.31 รองลงมาคือ ควรมี
การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 23.88 ควรมีการประชุมการดำเนินการตาม
หลักการและติดตามผลจนกว่าจะประสบผลสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 17.91 ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วน
ร่วมในการส่งเสริมการเรียน คิดเป็นร้อยละ 14.92 และผู้บริหารต้องศึกษาบริบทต่าง ๆ ของโรงเรียน
ให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 5.97 ตามลำดับ

ตาราง 4.15

จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรมีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	20	37.03
2. ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน	15	26.31
3. ครูควรใช้วิธีการสอนอย่างหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน	12	21.05
4. ควรจัดทำแหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียนอย่างหลากหลาย	7	12.96
รวม	54	100

จากตาราง 4.15 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหาร สถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน 54 คน โดยประเด็นที่มีผู้เสนอแนะ มากที่สุด คือ ควรมีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จำนวน 20 คนคิดเป็นร้อยละ 37.03 รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 26.31 ครูควรใช้วิธีการสอนอย่างหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05 และควรจัดทำแหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียนอย่างหลากหลาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 12.96 ตามลำดับ

ตาราง 4.16

จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรจัดกิจกรรมชุมนุม/ชมรมให้นักเรียนได้เลือกเรียนอย่างหลากหลายและเหมาะสม	10	62.50
2. ควรจัดประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บุคคลภายนอกรับทราบ	3	18.75
3. ครูควรมีการแบ่งเวลาในการสอนให้ถูกต้องและเหมาะสม ไม่นั่นกิจกรรมทางวิชาการมากเกินไป	3	18.75
รวม	16	100

จากตาราง 4.16 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน 16 คน โดยประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรจัดกิจกรรมชุมนุม/ชมรมให้นักเรียนได้เลือกเรียนอย่างหลากหลายและเหมาะสม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมา คือ ควรจัดประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บุคคลภายนอกรับทราบ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 และครูควรมีการแบ่งเวลาในการสอนให้ถูกต้องและเหมาะสม ไม่นั่นกิจกรรมทางวิชาการมากเกินไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 ตามลำดับ

ตาราง 4.17

จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการพัฒนาบุคลากร
ของสถานศึกษา

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรมีการจัดอบรม หรือศึกษาดูงานเกี่ยวกับสถานศึกษาพอเพียง	8	53.33
2. ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สถานศึกษาพอเพียง	5	33.33
3. ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเอง ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม	2	13.33
รวม	15	100

จากตาราง 4.17 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหาร
สถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการพัฒนา
บุคลากรของสถานศึกษา มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน 15 คน โดยประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด
คือ ควรมีการจัดอบรม หรือศึกษาดูงานเกี่ยวกับสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 8 คนคิดเป็นร้อยละ
53.33 รองลงมา คือ ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสถานศึกษา
พอเพียง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้ารับการอบรม
พัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูจำนวน 2,962 คน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 61 คน ครูในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 223 คน และครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 59 คน รวมทั้งสิ้น 343 คน ได้มาโดยการสุ่มตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มี 3 ลักษณะ ได้แก่

1) แบบตรวจรายการ 2) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 3) แบบปลายเปิด

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการจากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 2) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม 3) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล 4) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข 5) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence : IOC) จำนวน 3 ท่าน ผลปรากฏว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 6) นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง เพื่อที่จะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนจะนำไปทดลองใช้ 7) นำแบบแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำผลที่ได้มาหาคุณภาพของแบบสอบถาม ผลปรากฏว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ ได้ค่า t อยู่ระหว่าง 1.81 ถึง 7.78 ถือว่าใช้ได้ และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ซึ่งมีค่าสูง 8) นำแบบสอบถาม

มาจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลแล้วสามารถนำผลมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน สรุปผล ดังนี้
 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปรากฏผล ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ทั้งโดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวม ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ของครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง กับขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบาย และเป้าหมายขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาพอเพียง โดยมีกลยุทธ์ คุณธรรมนำความรู้ น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ สถานศึกษาจึงมีการน้อมนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา มีแผนปฏิบัติงานประจำปีที่น้อมนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการติดตามผลการดำเนินงานตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติตามหลักคุณธรรมและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลวิจัยดังกล่าวสอดคล้อง กับงานวิจัยของ ปริศนา กลั่นเขตรกรรม (2553, หน้า 111-127) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงาน การบูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนแกนนำหลักสูตรบูรณาการ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ ผลการศึกษา พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการบูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการจัด การศึกษาของ โรงเรียนแกนนำหลักสูตรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ ใน 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนสอน ด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษา และด้านการบริหารจัดการ เกี่ยวกับการศึกษา ในภาพรวม พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาดาว เกตุสุวรรณ (2555, หน้า 81-83) ที่ได้ศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาพอเพียงกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการศึกษา การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา พอเพียง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ การพัฒนา แนวทางการจัดการศึกษา รองลงมาคือ การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผล ส่วนด้านที่มี การปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พอเพียงกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาพอเพียง ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ

ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียงกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงตามความคิดเห็นของครู ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนมีความตระหนักในการบริหารสถานศึกษาพอเพียงซึ่งต้องขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยผ่านกระบวนการและวิธีต่าง ๆ ทางการบริหาร ส่วนที่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารจะมอบหมายให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าในสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและนักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย การจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์และการผลิตสื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คำพันธ์ มาตนอก (2556, หน้า 81) ที่ได้ศึกษา เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการ โครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการ โครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรตามลำดับ รูปแบบการบริหารจัดการ โครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่เหมาะสม คือ ควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรทราบเกี่ยวกับ โครงการเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับ โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากร สร้างกระบวนการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์กรการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนจัดทำแผนงาน/โครงการเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน เปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันปัญหา และกำหนดทิศทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความหลากหลายของเนื้อหา

สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงตามความคิดเห็นของครู ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาพอเพียง

ก็จะส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้นำแนวปฏิบัติ เรื่องการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความเอื้ออาทรต่อกันและใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์มาพัฒนาให้นักเรียนไปสู่ความพอเพียง จากการดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีการรับรู้สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง เพื่อที่จะนำไปจัดกิจกรรมเสริม และกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ ปริญญา พิบูลสรายุ (2549, หน้า 26) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการศึกษามี 2 ส่วน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา และส่วนที่เป็นการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย หลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียนและส่วนที่เรียนนอกห้องเรียนหรือที่เรียกกันว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ได้เริ่มจากการไปค้นหากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณลักษณะ และการจัดการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือพอประมาณกับศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียน และชุมชนที่ตั้ง เช่น มีการส่งเสริมให้ใช้ความรู้รอบคอบระมัดระวัง ฝึกให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น อย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน ส่งเสริมให้เด็กทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบ ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่น มีวินัย มีสัมมาคารวะ ปลูกฝังจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สืบสานวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ สอนให้ผู้เรียน ยึดมั่นในหลักธรรม พัฒนาค้นให้เขาทำประโยชน์ให้กับสังคม และสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชัย อามุคคะ (2553, หน้า 128-129) ที่ได้ศึกษา เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหาร โรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียน และด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงตามความคิดเห็นของครู ด้านการพัฒนานุเคราะห์ ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแนวทางการพัฒนานุเคราะห์ คือ วางแผนการจัดหาสวัสดิการให้แก่บุคลากร สืบสวนความต้องการของบุคลากร จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จัดสวัสดิการแก่บุคลากร จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณธรรม มีความรัก ความสามัคคีและเกื้อกูลกัน ติดตามประเมินผลด้านการจัดสวัสดิการให้แก่บุคลากร แนวทางการบริหารงานทั่วไป คือ จัดประชุมเพื่อวางแผนกำหนดนโยบายด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา จัดทำโครงการ กิจกรรม ร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เผยแพร่ข้อมูลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ติดตาม ประเมินผล สรุปและรายงาน โครงการกิจกรรมด้านการบริหารสถานศึกษา

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญชา ภัทรกุลวิศาล (2555, หน้า 126-131) ที่ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยทางวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาสรุปได้ว่า วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง อยู่ในระดับค่อนข้างสูงถึงสูง เรียงลำดับดังนี้ ความมีคุณภาพ การตัดสินใจ การมอบอำนาจ ความเอื้ออาทร ความหลากหลายของบุคลากร ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ความไว้วางใจ การมุ่งประสงค์ของโรงเรียน การยอมรับนับถือ และความซื่อสัตย์ สุจริต วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน มัธยมศึกษา ได้แก่ ความมีคุณภาพ การตัดสินใจ และการมอบอำนาจ

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า

2.1 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญ ในการบริหารสถานศึกษาพอเพียง โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ โดยมีการประชุมครู และคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาประจำปี การบริหารสถานศึกษาพอเพียงจำเป็นต้องใช้ทรัพยากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งความร่วมมือจากบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์การปฏิบัติงานจากทุกฝ่ายเป็นอย่างมาก รวมทั้งปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาพอเพียง จะต้องพิจารณาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งได้แก่ แหล่งการเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัจจัยด้านธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมรวมทั้งสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ครูซึ่งมีประสบการณ์การทำงานมากกว่าย่อมมีความชำนาญและทักษะสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร จงเพียร (2556, หน้า 127-128) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการศึกษา พบว่า ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับ

มากที่สุด การบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี และประสบการณ์มากกว่า 10 ปี โดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบการบริหาร สถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีประสบการณ์ต่างกัน ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหาร จัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ที่ตั้งไว้ว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงแตกต่างกัน โดยเรียงลำดับตามระดับ สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงจากมากไปน้อย คือ โรงเรียนขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก โรงเรียนทั้งสองขนาดมีบุคลากรและ จำนวนนักเรียนน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานได้ง่ายกว่า และนอกจากนี้ โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก จะตั้งอยู่ในชุมชนชนบท ซึ่งชาวชนบท มีความสัมพันธ์สนิทสนม เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ และจริงจังต่อกัน เป็นปัจจัยเสริมการบริหารสถานศึกษา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ระพีพรรณ คณาฤทธิ์ (2554, หน้า 79-81) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีระดับของการบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน โดย เรียงลำดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากมากไปน้อย คือ โรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รณชัย ทิพย์อุทัย (2554, หน้า 82) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตต์ เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษามีหน่วยการเรียนรู้ที่มี สารการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้ในทุกระดับชั้น มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล มีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริงพร้อมทั้งระบุ

การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาร่วมด้วย

3. ผลจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ด้านที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ โรงเรียนควรขอรับงบประมาณสนับสนุนจากภายนอก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ประกอบด้วยส่วนการบริหารสถานศึกษา และส่วนที่เป็นการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งส่วนนี้จะต้องสอดคล้องสาระเศรษฐกิจพอเพียง ในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ ดำเนินการและขับเคลื่อนให้เกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยผ่านกระบวนการด้านการวางแผน ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึงทำให้การปฏิบัติตามพันธกิจต่าง ๆ สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน แต่โรงเรียนส่วนใหญ่จะขาดความพร้อมด้านงบประมาณ ที่จะสนับสนุนหรือส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงต้องมีการระดมทุนและขอความร่วมมือสนับสนุนด้านงบประมาณจากภายนอก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เช่น ชุมชน เอกชน ในการบริหารจัดการสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาพร โยเกษม (2558, หน้า 140) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบด้านงบประมาณ สถานศึกษามีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ สำรวจความต้องการใช้งบประมาณของแต่ละฝ่าย โครงการที่ต้องจัดทำ และประเมินผลความต้องการเบื้องต้น ประชุมวางแผนการใช้งบประมาณ ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำแผนงบประมาณ ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เสนอแผนงบประมาณให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาทราบเพื่อขอความเห็นชอบ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งงานแต่ละ โครงการ ใช้งบประมาณ ตามที่ได้วางแผนไว้ โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ บันทึกการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ติดตามการใช้งบประมาณ ประเมินผลโครงการอย่างสม่ำเสมอ สรุปผลการใช้งบประมาณ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณางบประมาณในปีต่อไป และชี้แจงรายละเอียดการใช้งบประมาณต่อบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากความมุ่งหมายผลการวิจัย เรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู ควรนำมาพิจารณาเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษา ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ที่มีประเด็นย่อยเกี่ยวข้องกับ นำผลการติดตามไปพัฒนาการบริหารจัดการงบประมาณ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ควรมีการนำผลการติดตามการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับปรุง พัฒนาการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และประสานสัมพันธ์ชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งนี้จะเป็นการกระตุ้นให้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับ ผู้นำชุมชน และเอกชนเข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการของสถานศึกษาพอเพียง ให้ต่อเนื่องและยั่งยืน

2. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ที่มีประเด็นย่อยเกี่ยวกับ มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ครูควรมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และแก้ไขปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงต่างกัน โดยเรียงลำดับตามระดับการบริหารสถานศึกษาพอเพียงจากมากไปน้อย คือ โรงเรียนขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ดังนั้นผู้บริหารและครู โรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ควรให้ความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาพอเพียงมากขึ้น เพื่อเป็นต้นแบบของโรงเรียนขนาดกลางต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้สะท้อนเพียงระดับของการปฏิบัติในสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงเท่านั้น ยังไม่ได้ช่วยสะท้อนถึงผลลัพธ์ของการบริหารสถานศึกษาพอเพียงจึงเห็นภาพไม่ชัดเจนว่าเมื่อปฏิบัติแล้วผลลัพธ์แตกต่างกันหรือไม่ การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาต่อไป

2. การวิจัยครั้งนี้ให้คำตอบเพียงสภาพความเป็นจริงกว้าง ๆ มิได้สะท้อนผลของการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษา

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง และแนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ที่เน้นทั้งด้านประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างเด่นชัด

3. การวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นครู ที่มีประสบการณ์ต่างกัน ละปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาพอเพียง เช่น ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ก). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*.
กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2546 ข). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เกษม วัฒนชัย. (2546). *ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- คณะทำงานจัดทำหนังสือเรียนรู้หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2555).
เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ธรรมะอินเทอร์เนต.
- คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน. (2553). *1,261 สถานศึกษาพอเพียง
แบบอย่าง*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- คำพันธ์ มาตนอก. (2556). *รูปแบบการบริหารจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์.
- คัมภีร์ สุดแท้ และวิรัตน์ จุมปาแฝด. (2550). *การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษา
ในสถานศึกษา*. วารสารครุศาสตร์. 6 มิถุนายน 2551.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2548). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ :
บุ๊ค พอยท์.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปริญญ ชรรณปิยา. (2556). *ตามรอยพ่อชีวิตพอเพียงสู่การพัฒนา
ที่ยั่งยืน*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชัยยุทธ ศิริสุทธิ. (2545). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์*. มหาสารคาม
: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- Bray, M. (2003). *Control of Education Issues and Tension in Centralization and Decentralization*. In Anove, Robert, F. & Torres, Carlos, A. (Eds). *Comparative Education : The Dialectic of the Global and the Local*. 2th ed. Lanham : Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Castettet, W.B. (1996). *The Human Resource Function in Education Administration*. Sixth edition. New Jersey : Prentice Hall, 1996, 235-259
- Desaulte, R.A. (1978, October). *Administrative Role Perception of North Dagota Elementary School Principals as Related to Selected dimension of Administrative Function* *University Microfilmes International*. Dissertation Abstracts International. 39(4) : 4-A.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G (2001). *Education Administration : Theory, Research and Practice*. 6th ed. New York : McGraw-Hill.
- Magginson, L.C. (1988). *Human Resource : Cases and Concepts*. New York : Hercourt, Brace B World. 1988,307.
- Mattox, D.D. (1978, June). "A Study of In-Service Needs of Illinois Public Elementary School Principals." *Dissertation Abstracts International*. 12 (1) : 6061-A.
- Mcathy, W.M. (1976, August). "The Role of the Secondary School Principals in New Jersey." *Abstracts International*. 32 (2) : 705-A

- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2548). *การสร้างกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : เซ็นจูรี่.
- _____. (2552). *เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2552). *เศรษฐกิจพอเพียงปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *คู่มือประเมินสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2552). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- _____. (2554). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- สุนทร จงเพียร. (2556). *การบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เสนาะ ดิยาว. (2544). *หลักการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ. (2545). *รายงานการวิจัยรูปแบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.
- อภิชาติ พิภูสทอง. (2555). *การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 28 พฤษภาคม 2558 จาก <http://www.gotoknow.org/posts/235972>.
- อภิชัย พันธเสน. (2542). *เศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงกับการวิเคราะห์ความหมายของนักเศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อำพน กิตติอำพน. (2550). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : เพชรรุ้ง.

- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2550). *บันทึกสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2546). *การบริหารการศึกษา หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบทวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (2543). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ : ชรรมสาร.
- ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง. (2554). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2543). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- สมาน รังสิโยกฤษฎ์. (2535). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงาน*. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงาน.
- สมดี สมพวงภักดี. (2550). *สภาพการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต)*. อุดรธานี : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : การศาสนา สำนักพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- _____. (2551). *ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. (2552). *ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา*. กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.
- _____. (2558). *เอกสารทางวิชาการกลุ่มนโยบายและแผนงาน*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.

- ปริศนา กลั่นเขตกรรม. (2553). การศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินการบูรณาการแนวคิด
เศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจ
พอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบัณฑิต). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปริญานูช พิบูลสรารุช. (2549). บรรยายเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- _____. (2550). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุง).
กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงสำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- พนิดา งามขุนทด. (2549). ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการ
บริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). บุรีรัมย์ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์. (2545). บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียง
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการ. (2550). เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยพัฒนา.
- พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์. (2545). บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียง
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรชัย อามุกะ. (2553). ประสิทธิภาพการบริหาร โรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร.
- ระพีพรรณ คณาฤทธิ์. (2554). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบัณฑิต). ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- รณชัย ทิพย์อุทัย. (2554). การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2546. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่น.

- ชุติมา ไตรยุทธรงค์. (2549). ความต้องการนิเทศการสอนของครูในเครือโรงเรียนศุภรัตน์
จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดิลก พัฒนวิชัยโชติ และคณะ. (2539). คู่มือการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา. ชัยนาท :
ม.ป.ท.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธรร สุนทรายุทธ. (2549). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- ธีระวุฒิ เจริญราษฎร์. (2536). คู่มือการปฏิบัติงานการเจ้าหน้าที่. นครพนม :
ไทยสากลเซ็นเตอร์กรุ๊ป.
- นภาดาว เกตุสุวรรณ. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาพอเพียงกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาพอเพียง
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นิพนธ์ กิณางค์. (2543). หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและนิเทศการศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนต.
- ปัญญา ภัทรกุลวิศาล. (2555). ปัจจัยทางวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ
สถานศึกษาพอเพียง ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ตอนบน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เบญจมาพร โยภเกณท์. (2558). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). อุดรดิตถ์ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ประเวศ วะสี. (2543). กระบวนการทางปัญญา. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์และ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 10. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. อัดสำเนา.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๕๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายศราวุธ ชุนนอก

ด้วย นางจรัสศรี โพธิ์เหมือน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่องสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาวิทยาลัยบุรีรัมย์ เขต ๓ โดยมี อาจารย์ ดร.จิตาภรณ์ เวียงวิเศษ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๔๗๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๕๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายวิโรจน์ เหลือหลาย

ด้วย นางจรัสศรี โพธิ์เหมือน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่องสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุขบุรี เขต ๓ โดยมี อาจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ เวียงวิเศษ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๔๗๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๕๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายณัฐภัทร ปองนาน

ด้วย นางจรัสศรี โพธิ์เหมือน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่องสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓ โดยมี อาจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ เวียงวิเศษ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๔๗๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศบ.๐๕๔๕.๑๑/๖๗

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒

ด้วย นางจรัสศรี โพธิ์เหมือน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่องสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓ โดยมี อาจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ เวียงวิเศษ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางจรัสศรี โพธิ์เหมือน ใช้เครื่องมือในการวิจัย กับกลุ่มตัวอย่างสำหรับการกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๔๗๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบรีย
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/๘๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจระ อำเภอมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓

ด้วย นางจรัสศรี โพธิ์เหมือน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่องสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓ โดยมี อาจารย์ ดร.จิตาภรณ์ เวียงวิเศษ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๔๓๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อ เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เรื่องสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 42 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามทุกฉบับ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ ดังนั้นจึงขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริง เพราะคำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

จรัสศรี โพธิ์เหมือน

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่กำหนดให้ตามความเป็นจริง

1. ประสบการณ์การทำงาน

2.1 () ต่ำกว่า 10 ปี

2.2 () 10 ปี ขึ้นไป

2. ขนาดของโรงเรียน

2.1 () ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1 – 120 คน)

2.2 () ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 121 – 300 คน)

2.2 () ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 301 คน – ขึ้นไป)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติสภาพการบริหารสถานศึกษา
พอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ให้ตรงกับความเป็นจริง
ซึ่งแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อที่ 1	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	มีนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาขับเคลื่อนในสถานศึกษา	✓				

จากตัวอย่างในข้อ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหมายเลข 5 แสดงว่าผู้ตอบมี
ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง โดยมีนโยบายน้อมนำ
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีนโยบายื่อนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาขับเคลื่อนในสถานศึกษา					
2	มีแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่ื่อนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง มาขับเคลื่อนในสถานศึกษา					
3	มีการติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายที่ื่อนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
4	ดำเนินการตามโครงการด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณา การหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการ สอน					
5	ติดตามผล แผนงานด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน					
6	นำผลการติดตามไปพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการบูรณา การหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการ สอน					
7	มีการวางแผนบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง					
8	ดำเนินการตามแผนงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง					
9	นำผลการติดตามไปพัฒนาการบริหารจัดการงบประมาณ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
10	บริหารอาคารสถานที่ จัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
11	ประสานสัมพันธ์ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ อยู่อย่างพอเพียง ของผู้เรียน					
12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อการ เป็นอยู่อย่างพอเพียง					

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
13	ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีการจัดหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น					
14	มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้					
15	มีการนิเทศ ติดตาม การนำหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
16	มีการวิจัย เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
17	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
18	ใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
19	จัดทำแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
20	ใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน เสริมสร้างการพัฒนาคุณลักษณะอย่างพอเพียง ของผู้เรียน					
21	ใช้วิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
22	จัดแสดง เผยแพร่ ประกวด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้					

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
23	ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
24	มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาของ ตนเองได้ อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง					
25	มีแผนงาน โครงการ ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้ ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง					
26	จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี สอดคล้องกับหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง					
27	ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง ชุมนวม ชมรม ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง					
28	มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรม นักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
29	มีการติดตาม ประเมินผล การจัดกิจกรรมนักเรียนตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
30	มีการนำผลการติดตามมาปรับปรุง พัฒนา กิจกรรม นักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
31	มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา มีส่วนร่วม ในกิจกรรมสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
32	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา สิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					

ข้อที่	สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
33	ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้าง ความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าของหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง					
34	ศึกษาคูงานแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการปฏิบัติหน้าที่					
35	ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้ เกี่ยวกับหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างสม่ำเสมอ					
36	จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง แก่บุคลากรของสถานศึกษา					
37	ติดตามผลการดำเนิน โครงการ กิจกรรมพัฒนาบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
38	นำผลการติดตามมาพัฒนา การดำเนิน โครงการ กิจกรรม พัฒนาบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
39	เผยแพร่ ผลการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
40	บุคลากรของสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
41	บุคลากรดำเนินชีวิต ด้านเศรษฐกิจ อย่างสอดคล้องกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
42	บุคลากรดำเนินชีวิต พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ทางวัฒนธรรม จากกระแส โลกาภิวัตน์					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

.....
.....

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

.....
.....

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

.....
.....

4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

.....
.....

5. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....
.....

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์กรอกแบบสอบถามการวิจัย

ภาคผนวก จ

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ตาราง

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ข้อ	สภาพการบริหาร สถานศึกษาพอเพียง	ค่าอำนาจ จำแนก (ค่าที่)
ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา		
1	มีนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา	1.809
2	มีแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาขับเคลื่อนในสถานศึกษา	5.810
3	มีการติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	2.477
4	ดำเนินการตามโครงการด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน	3.338
5	ติดตามผล แผนงานด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน	3.536
6	นำผลการติดตามไปพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนนำผลการติดตามไปพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน	4.361
7	มีการวางแผนบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.850
8	ดำเนินการตามแผนงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	5.403
9	นำผลการติดตามไปพัฒนาการบริหารจัดการงบประมาณ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	5.403
10	บริหารอาคารสถานที่ จัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	5.403

ตาราง (ต่อ)

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ข้อ	สภาพการบริหาร สถานศึกษาพอเพียง	คำอำนาจ จำแนก (ค่าที่)
11	ประสานสัมพันธ์ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ อยู่อย่างพอเพียง ของผู้เรียนประสานสัมพันธ์ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ อยู่อย่างพอเพียง ของผู้เรียน	3.666
12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อการเป็นอยู่อย่างพอเพียง ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	6.614
13	มีการจัดหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น	5.814
14	มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.099
15	มีการนิเทศ ติดตาม การนำหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	3.388
16	มีการวิจัย เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่บูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	3.936
17	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการ หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	3.307
18	ใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้	5.403
19	จัดทำแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	3.704
20	ใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน เสริมสร้างการพัฒนาคุณลักษณะ อยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน	5.499

ตาราง (ต่อ)

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ข้อ	สภาพการบริหาร สถานศึกษาพอเพียง	คำอำนาจ จำแนก (ค่าที่)
21	ใช้วิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	5.403
22	จัดแสดง เผยแพร่ ประกวด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจาก การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ ด้านการการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	6.693
23	จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียน ได้รู้จักการวางแผนชีวิตตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	5.814
24	มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ให้สามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ อย่างสอดคล้อง กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	2.544
25	มีแผนงาน โครงการ ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง	3.822
26	จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	5.245
27	ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง ชุมนุม ชมรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	7.783
28	มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	3.347
29	มีการติดตาม ประเมินผล การจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	2.853
30	มีการนำผลการติดตามมาปรับปรุง พัฒนา กิจกรรมนักเรียน ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	3.176
31	มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสา มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม และสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.320
32	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา สิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	3.182

ตาราง (ต่อ)

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ข้อ	สภาพการบริหาร สถานศึกษาพอเพียง	ค่าอำนาจ จำแนก (ค่าที่)
ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา		
33	มีโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.361
34	ศึกษาคูงานแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการปฏิบัติหน้าที่	2.714
35	ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้ เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ	1.969
36	จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรของสถานศึกษา	2.779
37	ติดตามผลการดำเนิน โครงการ กิจกรรมพัฒนาบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	2.953
38	นำผลการติดตามมาพัฒนา การดำเนิน โครงการ กิจกรรมพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.291
39	เผยแพร่ ผลการปฏิบัติการกิจหน้าที่ของบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.024
40	บุคลากรของสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.035
41	บุคลากรดำเนินชีวิต ด้านเศรษฐกิจ อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	2.086
42	บุคลากรดำเนินชีวิตพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจากกระแสโลกาภิวัตน์	2.256

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม**Reliability Statistics**

N of Class = 30 N of Items = 42

Cronbach's Alpha = .982

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ฉ

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ตาราง

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

คำถามข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม คะแนน	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตาราง (ต่อ)

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

คำถามข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม คะแนน	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
23	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
41	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางจรัสศรี โพธิ์เหมือน
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2516
ที่อยู่ปัจจุบัน	179 หมู่ที่ 14 ตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ 31260
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ตำแหน่งครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านซบตะนิง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2529 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเมืองแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2532 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเมืองแกพิทยาคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2535 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2539 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาการประถมศึกษา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2561 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์